



ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Финансијска стабилност Фонда ПИО – од маја па до последње исплате пензија, из буџета нису повлачена средства за исплату припадности за категорију запослених

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h



0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПОВИШИЦА ОБЕЗБЕЂЕНА ИЗ ПРИХОДА ФОНДА





ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање



ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika



Одолети превари

Телефон звони, подижете слушалицу и на другом крају линије особа која се представља као радник Фонда ПИО или неке друге свима познате институције саопштава како за вас има изузетно повољну и непоновљиву понуду за неку робу или услугу која вам је, иако можда тога нисте свесни, како особа тврди, неопходна. Увек се наравно ради о погодности која траје врло кратко те се, да би се остварили наводни бенефити, мора хитно реализовати.

Вероватно се сваки други грађанин нашао у сличној ситуацији или водио сличан разговор, а овакве преваре нису само наш изум већ су врло раширене свуда у свету. Преваранти такође користе и продају од врата до врата како би принудом или узнемиравањем навели старије да плате робу или услуге које нису повезане са њиховим потребама.

Нашим читаоцима је познато да конкретно Фонд ПИО редовно преко медија апелује на грађане да одмах пријаве све који покушају да им нешто продају представљајући се као радници или представници Фонда. Фонд се не бави трговином и не нуди услуге, нити је икада некога ангажовао да то чини у његово име. И најважније – Фонд никоме не уступа податке грађана којима располаже! Бринући о стандарду најстаријих, Фонд само омогућава да они неке своје потребе, пре свега бањско лечење, здравствене и комуналне услуге, робу широке потрошње, плате по повољнијим условима, на више месечних рата.

Још једна манипулација која се у последње време понавља односи се на наводну потребу да корисници пензија и осталих права подносе Фонду захтев да би им се исплатио усклађени износ пензије. У том смислу, што се тиче и актуелног повећања да поновимо и на овом месту – увећање пензија и осталих права из ПИО за девет одсто, почев од новембра ове године, односи се на све кориснике пензија и других права. Исплату увећаних новембарских пензија и осталих права Фонд ће извршити почетком децембра, а као што ни ранијим увећањима пензија није било потребно да пензионери и други корисници подносе било какав захтев да би им се исплатио усклађе-

ни износ, тако није ни сада, нити ће бити потребно убудуће, с обзиром да Фонд увећање обрачунава и исплаћује у редовном поступку, без доношења појединачних решења. Такође, будућим корисницима пензија и осталих права наведено повећање ће се урачунати кроз обрачун пензија и накнада, тако да ни они немају потребе да подносе било какав захтев Фонду ПИО у вези с тим.

Због тога Фонд скреће пажњу свим корисницима пензија и осталих права, и оним будућим, да су позиви разних појединаца (адвоката, удружења, група грађана) који тврде да се наведена повећања могу остварити уз њихово посредство и претходно подношење захтева, директно довођење у заблуду пензионера, чиме ризикују одређене негативне последице за себе и своје наследнике.

Тако поднети захтеви су непотребни и неосновани и немају сврху да пензионери остваре неку добит, већ искључиво економску корист за адвокате. Решења која се доносе по тим захтевима су декларативног карактера, односно њима се само ставља до знања оно што је већ фактички извршено у исплати пензија. По тим захтевима се, дакле, не може остварити никакав повољнији износ пензије. Уосталом, као што је пензионерима добро познато, обавештења о свим усклађивањима добијају и на свом пензијском чеку.

Фонд као друштвено одговорна институција о свим овим и сличним манипулацијама редовно обавештава грађане да не би били доведени у заблуду. Ако се деси да неко ипак наседне на превару, не треба да осећа стид због тога, већ да је одмах пријави. Јер, они који манипулишу и варају су добро обучени за то – рачунају да особа вероватно живи сама, да нема много друштвених контаката ни информација, да не располаже финансијским вештинама, као и да је жељна разговора и да јој је будност смањена.

Погрешно је, међутим, мислити да су жртве само старији јер то није тачно и не смеју због тога бити изложени стигматизацији. Лоши момци се ослањају на разрађене стратегије и психолошки делотворне моделе на које нико од нас није имун – сви некад можемо да подлегнемо превари.

М. Јовановић

РЕЉА ОГЊЕНОВИЋ, ЗАМЕНИК ДИРЕКТОРА РФ ПИО

Повишица обезбеђена из прихода Фонда

Образлажући ребаланс буџета у Народној скупштини, министар финансија је навео да се повећање пензија од девет одсто за новембар у целини покрива средствима из изворних прихода Фонда, односно из наплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и да држава неће морати да дотира ни један динар за исплату увећаних пензија. За 1,65 милиона пензионера ово је врло охрабрујућа информација. Заменик директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Реља Огњеновић, објашњава шта је допринело позитивним кретањима и финансијској стабилизацији Фонда ПИО.

– Током 2022. године, због боље уплате доприноса, од маја па до последње исплате пензија, из буџета нису повлачена недостајућа средства приликом исплате права за категорију запослених. Да би се разумело колико је важна та чињеница, подсетићу да 84,8 одсто укупног броја пензионера чине пензионери из категорије запослених и имају највишу просечну пензију у систему. Од исплате априлских пензија до последње исплате трансферисана су само средства као подршка остварењу права у складу са Законом о ПИО и посебним прописима (законска обавеза из буџета према Фонду као исплатиоцу права), а ни један динар није дотиран као недостајућа средства за исплату пензија. Будући да је на овај начин из средстава Фонда, односно из наплаћених изворних прихода, обезбеђена исплата пензија за око 1,4 милиона пензионера, можемо говорити о

стабилном финансијском статусу Фонда ПИО.

Напоменуо бих да се за исплату пензија корисницима из категорије самосталних делатности, којих је 6,5 одсто од укупног броја пензионера, не повлаче недостајућа средства из буџета јер приходи ове категорије осигураника покривају расходе корисника права. Уплаћени приходи од доприноса за ПИО у периоду јануар – октобар текуће године виши су од планираних за 12,28 милијарди динара, односно 2,32 одсто. Разлоге за повећане приходе од доприноса за ПИО видимо у номиналном расту зарада и у сталном расту регистроване запослености, што је одраз стабилне и отпорне економије наше земље. Из тог разлога је министар финансија навео као веома позитивно то што се повећавају изворни приходи Фонда за пензијско и инвалидско осигурање, односно приходи од наплате доприноса за ПИО, због чега се и новац за повишицу пензија неће дотирати из републичког буџета него ће се у целини обезбедити из средстава Фонда – објашњава Огњеновић.

Повећање учешћа прихода од доприноса у финансирању расхода Фонда континуирано је од 2012. године и то је омогућило да се сваке године све мање средстава издваја из буџета за дотацију пензија. Пре десет година недостајућа средства за исплату пензија износила су преко 48 одсто, што је покривала држава из буџета. Данас је тај проценат једноцифрен.

– За 2022. процењено је учешће трансфера из буџета у висини од 12,9 одсто, односно



Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО

101,2 милијарде динара. Од тих средстава, 38,7 милијарди динара се односи на трансферу који су подршка остварењу права у складу са Законом о ПИО и посебним прописима, што држава свакако трансферише без обзира на приходе Фонда. Преосталих 62,5 милијарди динара планирано је за недостајућа средства приликом исплате пензија. Ако бисмо посматрали само тај део који је дотација за недостајућа средства за пензије, учешће буџетских средстава би за целу 2022. износило осам одсто у укупним приходима и примањима Фонда.

Уз редовну исплату пензија и осталих права из ПИО, који су од јануара увећани за 5,5 одсто, исплату новчане накнаде до пет одсто као посебне врсте помоћи за кориснике којима је пензија до 40.042,19 динара, као и плаћање здравственог осигурања пензионера, подсећамо да је у фебруару ове године свим корисницима исплаћена и једнократна новчана помоћ у износу од по 20.000 динара – истакао је Реља Огњеновић. **Г.О.**

Повећане пензије и накнаде

Десетог новембра ове године посланици Народне скупштине Републике Србије усвојили су предлог Закона о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који предвиђа да пензије од 1. новембра буду ванредно усклађене за девет одсто. Пензионере у јануару, да подсетимо, очекује и редовно усклађивање пензија од, како је најављено 12,1 одсто, што ће кумулативно са новембарским повећањем представљати раст пензија од 20,8 одсто. За исти



процент усклађују се и новчане накнаде.

Просечна пензија у октобру износила је 30.973 динара, што значи да ће за кориснике који су примали овај износ новембарско увећање у просеку бити око 2.787 динара.

Након усклађивања од 1. новембра најнижа пензија за кориснике из категорије запослених и самосталних делатности сада износи 18.404,58 динара, а била је 16.884,94 динара. За кориснике из категорије пољо-

привредника најнижа пензија од последњег увећања износи 14.469,26 динара, уместо дотадашњих 13.274,55. Највиша пензија у септембру ове године износила је 155.515,95 динара, а од 1. новембра 169.512,30 динара. Највишу пензију за 45 година стажа, према важећем закону, тренутно прима 54 пензионера, и то су пензионери из категорије запослених, док међу пољопривредним и пензионерима

самосталних делатности нема корисника који примају највиши износ пензије.

Новчана накнада за помоћ и негу другог лица за прву групу (100 одсто) од 1. новембра ове године повећана је са 20.214 на 22.030 динара за кориснике који ову принадлежност примају као право уз пензију. У септембру је ова накнада (као једино право или право уз пензију) исплаћена за укупно 75.608 грађана.

За девет процената увећана је и накнада за телесно оштећење, те сада за кориснике са 100 одсто оштећења које је последица повреде на раду или професионалне болести износи 9.179,33 динара. У септембру је било укупно 43.987 корисника накнаде за телесно оштећење.

Повећан је такође и износ накнаде погребних трошкова за све категорије осигураника (запослени, самосталне

делатности, пољопривредници). У периоду јануар – октобар 2022. године висина ове накнаде била је 46.533 динара, а од 1. новембра износи 50.721 динар.

Вредност општег бода, који утиче на висину првог обрачуна пензије, повећана је са 909,45 динара, колико је износио од 1. јануара до 31. октобра ове године, на 991,30 динара.

М. Јовановић

МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ФОНДОВА У БЕЧУ

Фонд ПИО укорак са светским трендовима

Сумирајући резултате дигитализације и унапређења пословних процеса у току пандемије коронавируса и у постковид фази, Завод за пензијско осигурање Аустрије организовао је, 17. и 18. новембра ове године, у Бечу међународну конференцију „Digital international“.

Скупу, који је окупио око 150 учесника из више европских земаља, присуствовали су и представници Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање: директорка Фонда Драгана Калиновић, заменици директора, Реља Огњеновић и др Александар Милошевић, шеф Кабинета директора Марина Петровић и директор Сектора информационих технологија Машан Булатовић. Полазна тачка конференције била је везана за ковид 19 и тему изолације, уз помоћ и коришћење дигиталног виртуелног рада и принудног прилагођавања. Међународно признати стручњаци из области пензијског и инвалидског осигурања одговарали су на питања да ли дигитализација може да испуни очекивања како би се повећала ефикасност и отпорност у раду и која је цена тога. Конференција у Бечу је за РФ ПИО била важна не само у погледу сагледавања позиције напретка пословних процеса, већ и ради одржавања добрих односа и контаката са представницима фондова.

– Драго ми је што се након две године паузе због пандемије настављају овакви веома важни сусрети стручњака из области



Руководство РФ ПИО на конференцији у Бечу

пензијског и инвалидског осигурања. Убрзана дигитализација, којој смо морали због пандемије да се прилагодимо, има и добре и лоше стране и потребно је да је што пре и на најбољи начин искористимо како бисмо убрзали и унапредили све пословне процесе у Фонду. Зато је ова међународна конференција била одлична прилика не само да се разговара о тој теми са колегама из осталих фондова за пензијско осигурање, већ и да на основу практичних примера разменимо искуства са стручњацима, аналитичарима и истраживачима из европских земаља – рекао је Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО.

Предавања су била заснована на аналитици пословања у кризним ситуацијама много развијенијих система, која је настала након пандемије када су запослени почели да раде од куће, на даљину. Осврт је у извесној

мери био и на блокаде система од стране хакерских напада и на процедуре које би требало да се примењују у кризним ситуацијама. Покренуто је питање мерења учинковитости запослених који раде на даљину. До појаве короне такав начин рада је био непопуларан у јавном сектору али су због пандемије институције биле принуђене да изнађу методе и начине да рад на даљину ускладе са пословањем. Осим тога, речи је било и о мерењу ефикасног и ефективног рада запослених на рачунару, како послодавац може да зна да ли је неко радио, да ли је сурфовао интернетом или није био испред компјутера. Обрађујући тематику хакерских напада на системе, учесници су могли да добију смернице и упутства за базичне ситуације по питању поступања одговорних лица у случају таквог напада.

Акцентат конференције био је и на питању безбедности пода-

така. Говорећи о ставовима које је могао да чује на скупу који је организовао један од напредних европских пензијских фондова, као и о позицији РФ ПИО у процесима дигитализације, Машан Булатовић, директор Сектора информационих технологија, навео је да се у Фонду ради на усавршавању платформе која ће се користити за спречавање сајбер и хакерских напада и за препознавање раних аномалија система.

– Све су то ситуације које се дешавају и код нас и у свету. Добро је да од учесника нико није имао неку кризну ситуацију која је могла да оспори пословање и блокира рад на неки дужи период а да је то изазвано неким хакерским нападом. Наш Фонд је и те како раме уз раме са другим фондовима. Успешно идемо укорак са светским трендовима по питањима примене алата за рано препознавање хакерских напада, безбедности система, за обезбеђивање резервних локација. То су паралелне, активно-пасивне инфраструктуре које омогућавају безбедан рад у случају када дође до „пада“ неке примарне локације, где се аутоматски активира секундарна локација која пружа подршку раду система без сметњи, без неких већих застоја. У том смислу, ми смо раме уз раме са осталим учесницима, односно са свим европским и светским фондовима, што се посебно могло закључити на основу ставова учесника и размене искустава – рекао је Булатовић.

Јелена Томић

Допринос афирмацији старијих

У Југословенској кинотеци је 1. новембра ове године отворен јубиларни, 20. Фестивал стваралаштва старијих „Златно доба” који су организовали Дневни центри и клубови Геронтолошког центра Београд. Свечаном отварању присуствовале су градска секретарка за социјалну заштиту Александра Чамагић, повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић, помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Зекавица, и принцеза Катарина Карађорђевић, а у оквиру манифестације додељене су традиционалне награде „Златни стих” и „Златна реч” и захвалнице пријатељима и партнерима фестивала.



Директорка Фонда Драгана Калиновић и директор УГЦБ Срђан Димитријевић

Том приликом, директорка Фонда ПИО, Драгана Калиновић, у име Фонда примила је признање „Златна захвалница”, које је додељено за свеукупан допринос у креирању позитивног става јавности према особама треће животне доби и за изузетну подршку и разумевање које Установа Геронтолошког центра Београд добија кроз бројне чланке објављене у листу „Глас осигураника” чији је издавач Фонд.

Подсећамо да је уметнички савет 17. Фестивала „Златно доба”, 2019. године награду „Златна реч” за хумано новинарство у служби неговања позитивног односа према старијима доделио листу „Глас осигураника”. **Г. О.**

РУКОВОДСТВО ФОНДА У СЛУЖБИ ФИЛИЈАЛЕ ЗА ГРАД БЕОГРАД I

Ускоро реконструкција простора

Директорка Републичког фонда ПИО Драгана Калиновић и заменици директора, Реља Огњеновић и др Александар Милошевић, посетили су 16. новембра Службу Филијале за град Београд I на Новом Београду (на слици). Приликом ове радне посете руководство Фонда најавило је реконструкцију просторија Службе Филијале за град Београд I, која

ће почети крајем године. За време трајања радова послови из надлежности Службе обављаће се на адреси Венизелосова 31.

– Реконструкцијом пословног простора Фонд ПИО обезбеђује боље услове за странке, али у исто време и условији рад запослених – рекла је Драгана Калиновић приликом обиласка.



Ј. Т. У обиласку Службе I

ИЗМЕНЕ УСЛОВА ЗА ПЕНЗИОНИСАЊЕ У 2023. ГОДИНИ

Од 1. јануара нови услови за жене

Крај године је време за подсећање које измене по питању услова за остваривање права на старосну и превремену старосну пензију у 2023. години прописује Закон о пензијском и инвалидском осигурању.

Од 1. јануара 2023. граница за одлазак у старосну пензију код жена помера се за два месеца, тако да је услов који треба да испуне у наредној години 63 године и шест месеца живота и најмање 15 година стажа осигурања. Код мушкараца услови се не мењају – за старосну пензију и даље је потребно да имају 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Жене и мушкарци који имају навршених 45 година стажа осигурања право на старосну пензију могу да остваре без обзира на године живота.

За остваривање права на превремену старосну пензију, од 1. јануара 2023. мушкарцима ће бити потребно 60 година живота и 40 година стажа осигурања, а женама 59 година и шест месеца живота и такође 40 година стажа.

Услови за одлазак у превремену старосну пензију подижу се до 2024. године, када ће услов и за жене и мушкарце бити 60 година живота и 40 година стажа осигурања.

Као што је познато, пензија се у овом случају трајно умањује за 0,34 одсто за сваки месец пре навршених година живота прописаних за стицање права на старосну пензију у тој календарској години, а укупан износ умањења за превремену старосну пензију максимално може да износи 20,4 процента.

Важно је подсетити и да уколико осигураник жели да оствари право на пензију по условима који важе у 2022. години, треба да раскине радни однос и поднесе захтев у овој години. Подношење захтева 1. јануара и касније подразумева примену услова који важе у тој години.

Имајући у виду да у стаж осигурања улазе само периоди осигурања за које су уплаћени доприноси за ПИО, осигураници би повремено требало да проверавају своје податке у бази матичне евиденције Фонда, посебно у периоду пред испуњавање услова за одлазак у пензију. Подсећамо да је Фонд омогућио грађанима да информације о подацима унетим у матичну евиденцију могу да добију не само на шалтерима организационих јединица Фонда, већ и електронски, преко сајта Фонда www.pio.rs, уз коришћење јединственог пин кода.

М. Јовановић

КО ИМА ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ

Искључиво по поднетом захтеву

Право на породичну пензију остварују чланови породице умрлог осигураника или корисника пензије. Институт породичне пензије настао је из потребе да се заштити егзистенција чланова породице умрлог лица и једина је врста пензије коју не користи особа која је остварила стаж осигурања, већ чланови њене породице.

За остваривање права на породичну пензију потребно је да буду испуњени услови који се у једном делу односе на умрлог, а у другом на члана породице који то право жели да оствари. Основни услов за остваривање права јесте да је умрли навршио најмање пет година стажа осигурања, односно да је испунио услове за старосну, превремену старосну или инвалидску пензију. Овај услов ублажен је у случајевима када је смрт наступила пре тридесете године живота или као последица повреде на раду или професионалног обољења, када је услов стажа нижи или није ни одређен. Чланови породице који подносе захтев треба да испуне услове који се односе на навршене године живота у време подношења захтева и у време смрти умрлог, а у одређеним околностима утврђују се и чињенице постојања неспособности за самосталан живот и рад, као и издржавања од стране умрлог.

Такође, за децу је од значаја и чињеница школовања и она се утврђује и након остваривања права, све док траје коришћење пензије. Захтев за остваривање права на породичну пензију најчешће подносе брачни друг и деца умрлог али су у кругу чланова породице који могу да остваре ово право и родитељи, браћа, сестре, као и друга деца са једним или без оба родитеља, које је умрли издржавао. Крајем 2019. изменама



Закона о пензијском и инвалидском осигурању омогућено је и ванбрачном партнеру умрлог да оствари право на породичну пензију, под условом да је чињеница ванбрачног партнерства претходно утврђена од стране надлежног суда у ванпарничном поступку. Ванбрачни партнер је при подношењу захтева у обавези да приложи и правоснажну одлуку којом доказује постојање ванбрачне заједнице. Уколико таква одлука још није донета, не треба одлагати подношење захтева до њеног доношења јер се право на пензију остварује најраније шест месеци уназад. Због тога се уз захтев прилаже доказ да је ванпарнични поступак покренут код надлежног суда, а поступак за пензију ће се затим прекинути до окончања судског поступка.

Важно је нагласити да право на породичну пензију није ни на који начин повезано са наслеђивањем имовине умрлог. Чињеница да ли је неко лице наследник није од значаја код остваривања права на породичну пензију, а такође ни право на породичну пензију не може да буде предмет наслеђивања. На пример, не може се ово право укључити у тестамент или уговор о доживотном издржавању, па да тако лице које на овај начин насле-

ђује имовину умрлог постане и корисник права на породичну пензију. Такође, не може на овај или на било који други начин да се ускрати законско право члановима породице на породичну пензију, нити доношење решења о праву на породичну пензију може да се услови претходним окончањем оставинског поступка и проглашењем лица за наследника.

Преживели брачни, односно ванбрачни партнер право на породичну пензију остварује уз услов да су брак, односно ванбрачна заједница трајали најмање три године, осим уколико подносилац захтева са умрлим лицем има заједничко дете.

Један од услова које закон прописује јесте и да је до смрти осигураника удовица навршила 53, а удовац 58 година живота. Уз дете које користи право на породичну пензију, преживели родитељ може да користи породичну пензију и пре наведених година живота, а по навршењу потребних година живота право се трајно задржава. Удовица која је у тренутку смрти супруга навршила 45 година живота или је те године навршила док је користила право уз дете, моћи ће право на породичну пензију да оствари када наврши 53 године. У свакодневном раду уочава се да чланови породице често нису упознати

да имају могућност да уз дете користе право на породичну пензију и поред тога што имају мање година живота од прописаних, па је добро читаоце на ово подсетити.

Деца право на породичну пензију остварују до навршених 15 година живота без посебних услова, а затим до 20 година у случају да похађају средњошколску, а до 26 година ако похађају високошколску установу, о чему редовно достављају доказе у току коришћења права. У случају да је дете неспособно за самосталан живот и рад, ова чињеница се утврђује вештачењем у поступку, а у зависности од дана настанка неспособности може да буде неопходно и утврђивање чињенице да је дете умрли осигураник издржавао до дана своје смрти. Чињеница издржавања се обавезно доказује и утврђује и за чланове шире породице (родитеље, браћу, сестре и др.), а при доказивању се цене и сви месечни приходи подносиоца захтева који не смеју да прелазе износ најниже пензије.

Висина породичне пензије се утврђује у проценту од пензије која је припадала умрлом кориснику на дан смрти, односно од пензије која би припадала умрлом осигуранику на дан смрти. Уколико се породична пензија утврди за једног члана

породице, она износи 70 одсто пензије умрлог, за два члана припада укупно 80, за три укупно 90 одсто, а за четири и више чланова породице припада 100 одсто пензије умрлог. У случају да пензију користе чланови уже и шире породице, члановима уже породице се износ одређује на претходно описан начин, док члановима шире породице припада износ пензије који преостаје до пуног износа пензије умрлог (нпр. ако три члана уже породице користе пензију, њима припада 90 одсто пензије умрлог, док ће члан шире породице користити преосталих 10 одсто пензије).

У случају да право на породичну пензију имају брачни или ванбрачни партнер, а уз њега и разведени брачни друг или ванбрачни партнер по престанку заједнице живота, којима је судском пресудом одређено издржавање, одређује се јединствена породична пензија која припада једном члану породице, а затим се та пензија дели у једнаким износима па ће нпр. брачни друг и разведени брачни друг умрлог који је имао право на издржавање користити 70 одсто пензије умрлог, подељено на два једнака дела. Важно је нагласити да се ниједном члану породице умрлог пензија не одређује по било каквом аутоматизму, већ искључиво по поднетом захтеву. Живот пише приче, па се тако некада деси и да породичну пензију деле особе које се раније нису ни познавале.

Интересантно је још споменути и да износ породичне пензије може да буде виши од пензије коју је умрли примао, јер законски прописи одређују да се као основ узима пензија умрлог одређена за најмање 20 година стажа. Тако је могуће и да, на пример, чланови породице умрлог корисника инвалидске пензије који је навршио 10 година стажа осигурања, добију виши износ породичне пензије јер се она одређује као да је умрли навршио 20 година стажа. Ова ситуација у пракси није честа али се дешава и некада може код корисника да изазове забуну, па чак и да помисле да су добили више него што им припада.

М. Мирић

ПАКЕТИ СОЛИДАРНЕ ПОМОЋИ РФ ПИО ПЕНЗИОНЕРИМА НОВОГ САДА

Помоћ Фонда за 265 пензионера

Према одредбама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, подела солидарне помоћи материјално најугроженијим корисницима пензија у виду пакета са најосновнијим намирницама направљеним од средстава која је за ту намену и ове године издвојио РФ ПИО, успешно се обавља у целој Републици.

У просторијама Удружења пензионера града Новог Сада недавно су подељени пакети помоћи корисницима најнижих пензија свих категорија из Новог Сада, а испоруци и подели пакета присуствовала је и Светлана Ђуретић, саветница директора Покрајинског фонда ПИО.

Она је присутнима ближе објаснила суштину поменуте активности Фонда и који су предуслови за остваривање овог бенефита.

Светлана Ђуретић је указала на значај рада удружења пензионера као важног друштвеног чиниоца, стављајући посебан акценат на континуитет у сарадњи између Фонда ПИО и удружења пензионера, чиме се наставља добра пракса из претходног периода.

– Приоритет РФ ПИО, поред редовног измирења пензије нашим корисницима, јесте и имплементирање додатног програма подршке кроз друштвени стандард, а то су рехабилитација и солидарна помоћ, а све то у циљу



Синиша Бранков, Светлана Ђуретић и Славица Ненадов, представница Удружења

заштите и унапређења социјалног статуса. Потребно је нагласити да ми сваке године повећавамо број пензионера који могу бити корисници ове врсте помоћи. Основни критеријум за доделу пакета солидарне помоћи, који се састоје од намирница и средстава за хигијену, јесте висина пензије што је за ову годину износило 16.884,94 динара. Такође, морамо напоменути и да чланство у удружењу пензионера није услов за добијање солидарне помоћи. Овај задатак је успешно спроведен као и претходних година на обострано задовољство. Укупно за Аутономну Покрајину Војводину одређено је око 10.400.000 динара за 2022. годину – казала је саветница директора Светлана Ђуретић.

Синиша Бранков, председник Комисије за доделу пакета солидарне помоћи РФ ПИО Удружења пензионера града Новог Сада, рекао је да је Фонд овом удружењу у 2022. за ту намену одређио 1.320.820,57 динара. То је омогућило да материјално најугроженијим пензионерима из Новог Сада поделе укупно 265 пакета, појединачне вредности 4.984,23 динара.

– Пријем пакета и њихову дистрибуцију обавили смо у нашим просторијама у Новом Саду. Као и ранијих година, пензионерима који због болести или других оправданих разлога нису преузели своје пакете наши активисти ће их однети на кућну адресу – рекао је Синиша Бранков.

М. Мекеровић

Нови директор Службе Филијале за град Београд

Од средине октобра, на месту директора Службе Филијале за град Београд I налази се Слободан Павловић, дипломирани правник са дугогодишњим радним искуством у Фонду. Слободан је рођен 1968. године у Београду, где је завршио Правни факултет Београдског универзитета. Цео радни век провео је у Фонду ПИО, у Филијали за град Београд, у којој се запослио 1996. годи-

не, најпре као референт у Одељењу за ПИО, у Матичној евиденцији. Након тога постао је координатор у Матичној евиденцији, а затим начелник Одељења за ПИО и Матичну евиденцију. Слободан је 2016. године постао помоћник директора Филијале, а 2018. постављен је за директора Службе Филијале за град Београд II чије је седиште такође у Немањиној.

Г. О.



Слободан Павловић

Писмо Божић Бати

Пошта Србије позвала је децу до 12 година старости да у сусрет новогодишњим празницима покажу своју креативност и одговоре на тему наградног конкурса „Божићно јутро“ и маштовите ликовне и литерарне радове пошашу до 31. децембра на адресу Поштански преградак 900, 11000 Београд б, са назнаком: Наградни конкурс „Писмо Божић Бати“. Учешће младих аутора може бити појединачно или колективно, без ограничења у техници извођења и броју послатих радова.



За шест најбољих појединачних и исто толико колективних радова предвиђене су награде, и то ваучери за техничке производе, спортску одећу, обућу и другу спортску опрему. Планиране су и три специјалне награде. Објава резултата предвиђена је за 14. јануар 2023, а одабране маштарије такође ће бити изложене у ПТТ музеју, у улици Мајке Јевросиме бр. 13.

Услови наградног конкурса и обрасци изјава о сагласности доступни су на сајту Поште Србије.

Јубилеј листа „Дневник“

Свечана академија поводом 80 година од оснивања листа „Дневник“ одржана је 15. новембра у Матици српској у Новом Саду. „Дневник“ је најстарији дневни лист који излази у АП Војводини на српском језику и на ћириличном писму, а други најстарији у Републици Србији.

Председник Покрајинске владе, Игор Мирковић, на свечаности је истакао да је „Дневник“ дао важан допринос неговању нашег језика и писма и културног и националног идентитета.

– Управо то, заједно са правовременим и објективним информисањем о актуелностима из свих сфера друштвеног живота у Војводини, али и у целој земљи и свету, употпуњује мисију „Дневника“ и чини је још важнијом – казао је Мирковић и подсетио да је први број листа изашао под именом „Слободна Војводина“ и да га је основао Светозар Марковић.

– Ово је прилика и да изразимо захвалност и поштовање генерацијама новинара, уредника, лектора, редактора, преламача и свих других који су у њему радили током протеклих осам деценија, који су овај лист градили и изградили – нагласио је Мирковић.

Свечаној академији присуствовао је и градоначелник Новог Сада Милан Ђурић који је честићајући јубилеј навео да је лист „Дневник“ новосадски бренд који је успео да опстане и истраје осам деценија.



Ниш: понуђено хиљаду радних места

Национална служба за запошљавање и град Ниш организовали су средином новембра дводневни сајам запошљавања и професионалне оријентације. Прва дан је био намењен послодавцима и лицима која траже посао. Тридесетак компанија и фирми понудило је више од хиљаду радних места.

Сајам је одржан после двогодишње паузе због короне, а град Ниш се труди да обезбеди што више радних места, посебно за младе, рекла је Душица Давидовић, заменица градоначелнице Ниша.

Највише радних места је понуђено у ауто и текстилној индустрији, прехранбеној делатности, угоститељству, туризму и ИТ сектору. Тражени су били и економисти и правници.

Сајам је посетило више од 2.000 лица. Према речима директора нишке филијале НСЗ, Бобана Матића, пракса је показала да се запосли већи број лица у односу на број тражених, па се очекује да тако буде и после овог сајма. Други дан сајма је био посвећен професионалној оријентацији. Своје услуге и програме представило је 19 средњих школа и 15 факултета.



Иланца: сећање на Милоша Црњанског

Полагањем венаца на спомен-кућу у Иланци у којој је детињство проводио наш познати писац Милош Црњански и обиласком капеле Црњански на сеоском гробљу, 26. октобра пригодном академијом обележен је дан овог великана српске књижевности.

Свечаности су присуствовали бројни званичници, представници локалне самоуправе и поклоници писане речи, чувари лика и дела Милоша Црњанског, који је често боравио у овој кући, код деде.

Традиционално, изведена је химна, а глумац Александар Дунић рецитовао је песму „Стражилово“. У Дому културе одржана је свечана академија у којој су наступили млади полазници балетске школе „Димитрије Парлић“. Пригодним песмама представио се хор „Света три јерарха“ а учествовали су и чланови клуба песника „Милош Црњански“ из Банатског Карловца. Присутне је поздравила и Марта Дмитровић, заменица председника општине Алибунар. Изведена је представа „Патријарх Павле – бити човек међу људима и нељудима“. У сеоској цркви одржан је парастос великом Милошу Црњанском.



Просечна зарада у септембру – 74.981 динар

Просечна бруто зарада у Србији обрачуната за септембар ове године износила је 103.476 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса – нето – била 74.981 динар, објавио је Републички завод за статистику.

Медијална нето зарада износила је 57.392 динара, што значи да је половина запослених остварила зараду до тог износа.

Раст бруто и нето зарада, у периоду јануар–септембар 2022. године, у односу на исти период прошле године, био је је 13,9 одсто номинално, односно 2,7 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за септембар 2022. године номинално су више за 15 одсто, а реално за 0,9 одсто.



Награда „Гордана Тодоровић“ Бошку Ломовићу

Овогодишњи добитник награде „Гордана Тодоровић“ је песник из Горњег Милановца Бошко Ломовић.

Жири у саставу: универзитетски професор Горан Максимовић, Милица Миленковић, мастер филологије, и Радослав Вучковић, професор књижевности и српског језика, одлучио је да Ломовићев рукопис поезије „Ниска од стотину перли“ победи на овогодишњем конкурс.

Чланови жирија су констатовали да је ово најједначенији рукопис од понуђених и да својом естетском пуноћом апсолутно заслужује признање. Награду, штампање књиге, сваке године додељује Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, у знак сећања на песникињу Гордану Тодоровић, која је рођена у Драјинцу код Сврљига.



Сомбор: средства за обнову Удружења пензионера

Градоначелник Сомбора Антонио Ратковић потписао је 8. новембра уговоре са представницима удружења грађана о додели средстава за израду пројектно-техничке документације за реконструкцију објеката у којима раде ова удружења. У име Градског удружења пензионера Сомбор уговор је потписала и преузела председница Ирена Живановић (на слици).



Она је том приликом захвалила Градској управи Сомбора што је још једном препознала значај активности Удружења пензионера и на тај начин изразила поштовање према 4.000 чланова који ће убудуће имати максималне услове за окупљање, рад и дружење у обновљеном здању.

Креће Караван српског филма

Девет актуелних остварења домаће кинематографије биће приказано у оквиру манифестације „Караван српског филма“ током децембра у градовима који немају биоскоп.

Филмови „Лето када сам научила да летим“, „Страхиња Бановић“, „Комедија на три спрата“, „Света Петка – Крст у пустињи“, „Било једном у Србији“, „Златни дечко“, „Хероји радничке класе“, „Мрак“ и „Траг дивљачи“ у децембру ће моћи да виде становници Александровца, Ивањице, Кнића, Блаца, Пријеполја, Бруса, Сечња и Мрчајеваца.

Организатор манифестације је Филмски центар Србије, а идеја је да се изнајми најбоља биоскопска опрема и омогући публици из тих градова да погледа домаће актуелне филмове. Цена карте износиће 200 динара.

Сврљиг: да се деца безбедно возе

Општина Сврљиг је у новембру ове године родитељима деце рођене 2021. године поделила 71 специјално ауто-седиште. Председник општине, Мирослав Марковић, овом приликом је подсетио да се ова акција наставља после пет година и најавио да ће то и наредних година бити стална пракса.

Овакве активности су резултат реализације програма Општинског савета за безбедност у саобраћају.



Трстеник: сајам запошљавања

У Ликовном салону Дома културе у Трстенику одржан је Сајам запошљавања, на коме је учествовало 11 послодавца, који су грађанима понудили 207 радних места у различитим профилима занимања. Тражени су радници металске, машинске, хемијске и грађевинске струке, али и неквалификовани радници, а одзив незапослених је био солидан. Организатори Сајма били су Опште удружење предузетника Трстеник и Филијала Националне службе за запошљавање у Крушевцу.

Крагујевац: брига о старима

Радна група за питања друштвене бриге о старима, коју је формирало Удружење стручних радника социјалне заштите, одржала је свој први састанак 27. октобра у Крагујевцу. На њему је, како је истакнуто, пред наступајућу зиму и у складу са глобалном ситуацијом, а и даље у условима пандемије, указано на изазован положај старачких домаћинстава у селима и градовима.

На скупу је речено да је један од приоритета развој услуга социо-здравствене заштите, затим брига о менталном здрављу старијих, док се занемаривање старих и насиље над њима препознају као значајан друштвени проблем.

Такође, упућени су позиви старијим грађанима да се, поред чланова породице и сродника, обраћају свим локалним институцијама и цивилном сектору када им је помоћ потребна. Надлежним институцијама је поручено да делују проактивно, односно да не чекају да им се стари обрате већ да се организују на нивоу локалних заједница и обезбеде ефикасно праћење старијих који живе сами.



ПРОЈЕКАТ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА О ПОЛОЖАЈУ ЖЕНА НА СЕЛУ

Невидљиве и угрожене

Положај жена на селу данас је битна друштвена тема, не сме да постане невидљив проблем и недопустиво је да оне живе на исти начин као пре сто година. Зато морамо да изнађемо решења да их економски оснажимо, подржимо да остварују своја права, али и да их охрабримо да остану на селу као потенцијал развита нашег друштва, поруча је завршног скупа „Економска и социјална права старијих жена на селу“ који спроводи Заштитник грађана.

Нада Сатарих, оснивач и председница Удружења „Снага пријатељства – Amity“ каже да је тешко дефинисати положај жена на селу кроз јединствен појам добар – лош. Према њеном дугогодишњем искуству, пре свега са терена, он је због неодговарајуће инфраструкту-



Учесници скупа посвећеног положају жена на селу

ре као што је недостатак центара здравствене и социјалне заштите, исти као и положај њихових млађих колегиница из тих средина, али под теретом година додатно отежан.

– Нема оног што је њима најбитније, а то су здравствене станице. Да би дошле до изабраног лекара морају да путују у друга

села или оближње варошице аутобусом ујутру и да се врате увече, а често је то могуће само једном недељно. Неке нису у физичкој, а многе ни у финансијској могућности – рекла је за „Глас осигураника“ Сатарихева и додала да је степен коришћења социјалних и економских права жена се села знатно нижи

него код њихових вршњакиња из градских средина.

– Социјалне услуге и кућно лечење такође ређе користе. Материјално су ускраћене и велики број њих живи у сиромаштву, али оне о томе ћуте, невидљиве су. Нема неке велике љутње и све се завршава са „па то нам је судбина“. На питање шта треба да се уради у вашем селу да би живот био квалитетнији, одговор је – ништа! – наводи наша саговорница и апелује на све који учествују у креирању политике да се заложе како би им се пружио више јер оне нису биле само мајке својој деци већ и раднице у пољу.

На скупу је изнет и податак да на светском нивоу 50 одсто производње хране потиче од жена на селу, али и да 70 одсто гладних чине управо жене.

Марија Симовић-Максимовић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Поверење старој председници

Након двогодишње паузе због пандемије, 31. октобра ове године, на Дан штедње, када је и основано, Удружење пензионера Банке Поштанска штедионица одржало је Изборну скупштину. Тим поводом у Централном дому Војске Србије организована је свечаност, којој су поред чланова Удружења присуствовали и бројни гости.

У оквиру радног дела Скупштине председница Удружења, Слободанка Цеца Илић, поднела је извештај о раду и истакла бројне активности које је удружење успешно реализовало. Скупштина је прихватила предложене кандидате за ново руководство, те је досадашња председница једногласно реизабрана на то место.

Председница је захвалила на указаном поверењу и нагласила да ће удружење наставити да ради на спровођењу планираних активности и циљева. Удружење пензионера Банке ПШ остварило је одличну сарадњу са многим удружењима и институцијама, којима су уручене посебне захвалнице. За изузетну дугогодишњу сарадњу и лични допринос раду Удружења, захвалнице су додељене проф. др Андреји Савићу, председнику Савеза пензионера Србије (САПЕНС), Ружици Белановић, председници Градске организације пензионера Београда, и проф. Душану Максимовићу, председнику Београдског покрета трећег доба Дорћолијада.



Слободанка Цеца Илић, проф. др Андреја Савић, Ружица Белановић и Душан Максимовић

Андреја Савић је истакао бројне активности Удружења и улогу коју оно има, те нагласио важност подршке коју Удружењу пружа његова матична банка и њено руководство, на челу са мр Бојаном Кекићем, са којом САПЕНС већ три године има стратешки споразум о сарадњи.

И Ружица Белановић, председница ГОП Београд, нагласила је да је Удружење пензионера Банке Поштанска штедионица веома активно.

– Ми као Градска организација веома тесно сарађујемо са Удружењем и знамо да можемо увек да рачунамо на подршку. Слободанка Цеца Илић је и потпредседница ГОП-а тако да тимски радимо и надам се да ћемо тако и наставити – рекла је Ружица Белановић.

Драгана Лукић Лазовић

Пакети помоћи пензионерима Београда

Фонд ПИО је и ове године, као и претходних, издвојио средства за пакете солидарне помоћи намењене пензионере са најнижим примањима. Градска организација пензионера Београда, која координира рад 17 општинских удружења, у циљу што боље припреме поступка оглашавања, набавке и поделе пакета, 3. новембра је одржала проширену седницу Извршног одбора којој су присуствовали сви председници удружења.

На састанку је договорено да свих 17 удружења набаве и поделе пакете са намирницама и средствима за хигијену пензионерица на територији њихових општина чија пензија не прелази 16.884,94 динара.

ПЕТИ РЕГИОНАЛНИ ПОСЛОВНИ
ФОРУМ У НОВОМ САДУ

Интересовање привредника из света



Дамир Зобеница (за говорницом) и Бошко Вучуревић

Пети регионални пословни форум одржан је 15. новембра ове године у Привредној комори Војводине (ПКВ), у Новом Саду, у организацији Скупштине АП Војводине, Скупштине европских регија, и уз подршку Европске предузетничке мреже, ПКВ, Развојне агенције Војводине и Фонда Европски послови.

На овом међународном скупу учествовале су компаније и регионалне привредне коморе, као и развојне агенције и друге институције које пружају подршку развоју малих и средњих предузећа и побољшању економске климе за пословање и нове инвестиције. Реч је о комбинованом догађају јер је праћење догађаја било могуће онлајн и уживо.

Потпредседник Скупштине АП Војводине и потпредседник Скупштине европских регија, Дамир Зобеница, истакао је да је Регионални пословни форум ове године значајан по томе што виртуелни, онлајн Б2Б састанци привредника неће трајати само

један дан него ће бити могући и у наредне две недеље.

– Пре пет година, када смо као Скупштина европских регија одлучили да организујемо Форум, организовали смо га са бенефитом за нашу државу и нашу привреду. То је јединствен концепт који подразумева позив компанијама и институцијама, а после пет година Форум је у сфери интересовања привредника из региона широм света. На данашњем Форуму имамо више од 230 учесника из 25 земаља са четири континента. Најважније је да се на крају Форума умреже привредници и компаније које ће остварити резултате – истакао је Дамир Зобеница.

Бошко Вучуревић, председник Привредне коморе Војводине, навео је да се након разговора представника компанија, институција, регионалних комора, развојних агенција, на овом форуму очекују нови послови и успешни резултати у привреди.

Председник ПКВ изнео је и податак да индустријска производња у Војводини

бележи раст од скоро пет одсто у односу на прошлу годину.

– У првих девет месеци вредност извоза из Покрајине је седам милијарди евра, а очекујемо да ће до краја године премашити осам милијарди, што је рекорд у последње две-три деценије – казао је Вучуревић.

У пленарном делу Форума учеснике су видео порукама поздравили Магнус Бернтсон, председник Скупштине европских регија, и Оливер Вархељи, европски комесар за суседску политику и проширење. Вархељи је нагласио подршку ЕУ земљама Западног Балкана истичући да је ЕК одобрила 500 милиона евра помоћи због енергетске кризе и најавио додатних 500 милиона за реализацију пројеката из тог сектора.

Присутнима су се у видео обраћањима обратили и представници региона Фуђен и Хебеј (НР Кина), ИРЕ (Аустрија), Хесен и Дистрикт Штутгарт (Немачка), Доња Аустрија.

Мирослав Мектеровић

САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА У НОВОМ САДУ

Понуђено више од хиљаду радних места

Град Нови Сад и новосадска Филијала Националне службе за запошљавање организовали су 2. новембра на Новосадском сајму 32. Сајам запошљавања, на коме су 53 предузећа понудила 1.100 радних места.

Градоначелник Новог Сада Милан Ђурић истакао је да сајам омогућава непосредан контакт незапослених са већим бројем послодаваца, као и да извештаји са досадашњих манифестација показују да се у року од три до шест месеци након одржаног сајма запосли свака четврта особа која га је посетила.

И Ђурђина Мачак, портпаролка Филијале НСЗ Нови Сад, каже да су се сајмови запошљавања досад показали као најефикаснија мера за налажење посла.



Градоначелник Милан Ђурић (у средини) испред штанда НСЗ

– Пратећи евалуацију годинама уназад долазимо до податка да се сваки трећи посетилац запосли чак и на самом сајму. Дobar пример за то је наш претходни сајам запошљавања из марта ове године када је 550

људи добило посао одмах, на лицу места – истакла је Ђурђина Мачак.

На последњем сајму послодавци су најтеже долазили до занатлија – највише су недостајали руковођаоци грађевин-

ским машинама, електричари и водоинсталатери. Међу високообразованима дефицитарни су били кадрови у ИТ индустрији, а недостају и машински и електроинжењери. Правника и економиста тренутно је знатно више од потреба на тржишту.

Иначе, на евиденцији НСЗ у Јужнобачком округу на крају октобра ове године било је 27.486 незапослених, што је за 10 одсто мање у односу на исти месец претходне године. У укупном броју жене учествују са 57,5 одсто, млади до 30 година са 18 одсто, док је старијих од 50 година – 39 процента. У граду Новом Саду на крају октобра 2022. било је 11.733 незапослених, односно 11 одсто мање него у октобру прошле године.

М. Мектеровић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА ПРОСЛАВИЛО 76. РОЂЕНДАН

За достојанствену старост

Удружење пензионера града Новог Сада (УПГНС) обележило је 76 година успешног рада. Тим поводом организована је свечана седница Скупштине УПГНС којој су присуствовали бројни гости.

На скупу се могло чути да се Удружење за све ове године постојања борило и изборило да се брига о најстаријим суграђанима стално подиже на виши ниво, а пензионерима обезбеди бољи материјални и друштвени положај и достојанствено старење.

Помоћник градоначелника Новог Сада, Станко Љубичић, рекао је да град Нови Сад континуирано подржава рад пензионерских удружења и да ће то чинити и убудуће.

Председник Удружења пензионера града Новог Сада Момо Чолаковић нагласио је да већ седам година постоји изузетно међусобно разумевање града Новог Сада и пензионерске организације. Према његовим речима, у Новом Саду тренутно живи 71.569 корисника пензије, мада је укупан број старијих, међу којима има и оних који нису пензионери, око 80.000. Удружење броји 25.859 чланова.

– Ми бринемо о свима – рекао је Чолаковић. – Имамо потписане споразуме са разним институцијама и маркетима, град Нови Сад је до сада за домове пензионера издвојио 350.000.000 динара, имамо 19 клубова пензионера о којима брине Герон-



Свечана седница Скупштине УПГНС: излагање Моме Чолаковића, председника Удружења

толошки центар, са којим изузетно добро сарађујемо. Сваке године град бесплатно шаље 400 пензионера у бање. Удружење брине о најугроженијима који примају пензију мању од 16.000 динара, а којих има око пет и по хиљада. Знатан је број и оних који су сами и о којима нема ко да брине. Удружење је ангажовало 415 активиста који посећују те људе. Ускоро ћемо имати и саветовалиште, јер много је проблема и неразумевања, чак и дискриминације од стране породице – нагласио је Чолаковић.

За бројне активности Удружењу пензионера су током протеклих шест година уручена и висока признања – Октобарска награда града Новог Сада и Златна медаља за изузетне заслуге и постигнуте резултате у области јавних делатности. **Г. О.**

МЕСЕЦ СТАРИЈИХ У УПГНС

Деца доносе радост

Удружење пензионера града Новог Сада обележило је низом активности Међународни дан старијих особа, као и цео месец октобар. У сарадњи са Покрајинским заводом за социјалну заштиту, у Удружењу је одржана трибина на тему „Ментално здравље старијих особа и мере превенције“.

Удружење је у септембру потписао протокол о сарадњи са Предшколском установом „Радосно детињство“ с циљем успостављања међугенерациске сарадње. Тако су поводом манифестације „Сунчана јесен живота“ организована дружења пензионера и деце. У дому пензионера у Ковиљу одржана је креативна радионица „Играјмо се заједно“, а гости су им била деца из вртића „Невен“. У вртићу „Звончић“ у Каћу организован је сусрет деце и пензионера на тему „Приче с колена на колена“ и „Игре некад и сад“. Деца из вртића „Зека“ из Будисаве посетила су дом пензионера 24. октобра и са члановима Удружења провела незаборавне тренутке.

Задовољство оваквих сусрета деце и старих је обострано и потврђена је неопходност проширивања сарадње и на остале домове пензионера и месне организације, и током 2023. године.

ШИРЕЊЕ СВЕСТИ О ОСОБАМА ИЗРАЗИТО НИСКОГ РАСТА

Баш по мери

Под слоганом „Баш по мери“, крајем октобра, трећу годину за редом, у Предшколској установи „Полетарац“ у Сврљигу обележен је месец ширења свести о особама изузетно ниског раста, односно о особама које су оболеле од ахондроплазије и других коштанних дисплазија.

У овогодишњој кампањи поред запослених из ПУ „Полетарац“, учествовали су родитељи и деца из Кикинде, Нових Бановаца, Лесковца и Сврљига, представници ПУ „Радост“ из Нових Бановаца, Удружење грађана „Заједно до светлости“ из Сврљига, ученици првог

разреда ОШ „Добрила Стамболић“ из Сврљига, представници општине Сврљиг.

Дејан Милетић, директор ПУ „Полетарац“, каже да је ове године укључено много више институција, деце и родитеља, што говори да је кампања успешно реализована и да се свест о потребама деце и одраслих оболелих од ахондроплазије буди.

Јелена Хађасија у име удружења „Деца са ахондроплазијом Србија“ подсетила је да се ово ретко обољење у свету лечи и затражила од државе да се терапија примењује и у Србији.



У дворишту сврљешког вртића организован је перформанс под називом „Ми правимо велики круг“ у коме су учествовали сви малишани, запослени и челници локалне самоуправае и пуштено је много зелених балона да полете високо ка небу, а потом је

организована хуманитарна продаја радова деце из Сврљига.

Иначе, ахондроплазија је једна од 6.000 евидентираних ретких болести на свету, а у Србији живи око 200 људи изразито ниског раста.

С. Ђорђевић

За председника реизабран Божидар Цекић

Редовна Изборна скупштина Савеза инвалида рада Србије (СИР Србије) одржана је 10. новембра ове године. Поред делегата, Скупштини су присуствовали и гости: Вера Пешут и Светлана Јокић из Сектора за заштиту особа са инвалидитетом у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Татјана Пријић, заменица поверенице за заштиту равноправности, Душко Вуковић, потпредседник Савеза самосталних синдиката Србије, и Жељко Каралејић, секретар Већа Савеза самосталних синдиката Београда.

Вера Пешут је истакла значај успешне сарадње Министарства и Савеза и навела да састанак са новим министром Николом Селаковићем најављује континуитет те сарадње и даље унапређење досадашњих активности. Татјана Пријић је нагласила да институција повереника за равноправност свима стоји на располагању и да

дискриминација постоји, посебно када су у питању старији, те је важно да се развија сарадња и заједничко деловање на свим пољима.

Само речи хвале за СИР и Божидара Цекића имао је и Душко Вуковић, потпредседник СССС, који је нагласио да ове две организације дуго година сарађују на обострано задовољство и корист.

Председник Божидар Цекић је захвалио гостима и свима који су допринели успешном



Божидар Цекић (први здесна)

раду СИР и решавању проблема његових чланова, а посебно ресорном министарству и министру Николи Селаковићу истакавши да је већ на првом

састанку са њим договорено да се средства за активности, пројекте и плате добијају у јануару, а не у марту као што је раније био случај, што представља велику олакшицу за Савез.

Након гласања, за председника СИР поново је изабран Божидар Цекић, за потпредседника Станко Нимчевић, а изабрани су и чланови Извршног и Надзорног одбора.

У радном делу Скупштине представљени су извештаји о раду и финансијском пословању за период 2018–2022, као и програм рада за наредне четири године.

Драгана Лукић Лазовић

Дан ОСИ – 3. децембар

Међународни дан особа са инвалидитетом Уједињене нације од 1992. године обележавају сваког 3. децембра. Процењује се да у Србији више од 700.000 људи има неки облик инвалидитета.

Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије и члан Савета Владе за питања ОСИ, у име Савеза свим члановима и свим особама са инвалидитетом честитао је 3. децембар, као и наступајуће празнике.

– Честитке упућујем и свим грађанима Србије, којима желим добро здравље, личну срећу и срећу њихових најближих, као и успех у животу и раду – поручио је Божидар Цекић.

ПОМОЋ ЗА НАЈУГРОЖЕНИЈЕ ПЕНЗИОНЕРЕ У ОПШТИНИ НОВИ БЕЧЕЈ

Пензионерима 120 пакета

Управни одбор РФ ПИО и ове године је определио средства за солидарну помоћ у виду пакета са намирницама и средствима за хигијену најугроженијим корисницима, тачније онима чија пензија не прелази 16.884,94 динара. Комплетан посао око конкурса, формирања, набавке и дистрибуције ових пакета поверен је градским и општинским организацијама Савеза пензионера Србије и Војводине и Синдикату (Удружењу) пензионера Србије „Независност“.

Према речима Дејана Димитријевића, директора Филијале РФ ПИО Зрењанин, ове године опредељено је укупно 970.393,82 динара за солидарну помоћ за општине које покрива ова филијала: Сечањ, Нова Црња, Житиште, Нови Бечеј и за град Зрењанин.

Дејан Димитријевић и Милијана Живановић, начелница општинских и финансијских послова у Филијали, и непосредно су се укључили у реализацију тог посла, у сарадњу са Љубицом Пескар,

председницом Новог општинског удружења пензионера Нови Бечеј, и активистима удружења.

– Са Новим општинским удружењем пензионера Нови Бечеј имамо одличну сарадњу, као и са осталим пензионерским удружењима из локалних самоуправа у надлежности наше филијале. Приликом обиласка Испоставе у Новом Бечеју, која се налази на истој локацији као и Удружење пензионера, обишли смо и активисте Удружења који су радили на

реализацији конкурса за добијање солидарне помоћи од Фонда. Пружили смо им практичне савете како да што више пензионера обавесте о том праву и шта је неопходно да ураде да би га остварили – казао је Дејан Димитријевић.

Према речима председнице Удружења Љубице Пескар, Фонд је за ову намену за пензионере у општини Нови Бечеј издвојио укупно 119.565,95 динара, од чега је формирано 120 пакета солидарне помоћи. Појединачна вред-



Дејан Димитријевић

ност сваког пакета била је 996,38 динара.

– За доделу солидарне помоћи пријавило се укупно 123 пензионера из општине од којих је њих 120 испунило услове. Расподелу пакета смо обавили 26. октобра у просторијама Дома пензионера у Новом Бечеју – навела је Љубица Пескар.

М. Мектеровић

У САВРЕМЕНОЈ ГАЛЕРИЈИ СУБОТИЦА ПОКРЕНУТ „КЛУБ 60+”

Волонтер у седмој деценији – зашто да не

Савремена галерија Суботица и суграђани старији од шездесет година средином протеклог месеца показали су, захваљујући успешној сарадњи, да је бити волонтер у седмој деценији и те како могуће! Наиме, у жељи да се публика упозна са изложбама на један несвакидашњи начин, али и да се старијим суграђанима понуди стицање нових знања, овај центар за упознавање са уметношћу покренуо је волонтерски програм „Клуб 60+”. Први пут до сада, а судећи по обостраном интересовању не и последњи, кроз савремену уметност али и прошлост велелепне Палате Рајхл у којој се Галерија налази, у наредном периоду посетиоце ће водити прича ових волонтера. Услов – радозналост и добра воља, образовање није обавезно!

Почетак овог афирмативног програма 15. новембра обележила је уводна обука на којој се, пре-

ма речима организатора, четрнаест полазника одлично снашло.

– Били су радознали, пуни питања и запажања. Заједно смо долазили до онога што је битно, враћали се на неке изазовне теме и трагали за најбољим начинима да их представимо публици. Обука је била интензивна и трајала је једну радне седмицу. На крају сваког дана волонтери су добијали штампани подсетник на оно што је било предмет обуке, а већина је хватала и белешке – рекла је за „Глас осигураника” Нела Тонковић, историчарка уметности и кустоскиња.

Како је објаснила, у децембру они ће радити на две сасвим различите изложбе: једна је изложба слика и цртежа аутора Лауре Пеић Сагмајстер и Андраша Шифлиша, а друга је велика мултимедијална изложба АРТИкулације III: Афера, на којој излаже чак двадесет и један уметник. Програм „Клуб 60+” је такође начин да



се Галерија приближи заједници у којој делује, а када једна идеја иницира другу, успех је неминован.

– Како смо у току обуке схватили да наше волонтере занима историја града у једнакој мери у којој их занима и његова садашњост, одлучили смо да овај „Клуб 60+” обогатимо новим садржајима, па ћемо тако једном месечно одлазити у посету другим установама или знаменитим местима у Суботици, јед-

ном месечно ћемо угостити неку занимљиву суграђанку/суграђанина на чајанци у неформалном разговору са волонтерима, док ћемо им такође једном у току месеца представљати једно уметничко дело из вредне колекције Галерије. Биће то тек наша мала захвалност за њихов труд – каже наша саговорница и додаје да је план да се програм устали као незаобилазни део рада и препознатљивости Галерије.

Марија Симовић-Максимовић

СМОТРА СТВАРЛАШТВА СЛЕПИХ И СЛАБОВИДИХ УМЕТНИКА СРБИЈЕ У КИКИНДИ

Уметношћу против предрасуда

Кикинда је 3. новембра била домаћин 23. Смотре стваралаштва слепих и слабовидих уметника Србије. Скуп у Народном позоришту у Кикинди организовали су Савез слепих Србије и организација слепих Северни Банат Кикинда, уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства културе и информисања и града Кикинде.

У фоајеу Позоришта уприличена је изложба рукотворина и уметничких радова. Градоначелник Кикинде Никола Лукач поздравно је учеснике и госте манифестације и том приликом нагласио да град подржава активности особа са инвалидитетом и да ће тако бити и убудуће.

Председник Савеза слепих Србије, Милан Стошић, истакао је



да је афирмисање креативности и уметничких достигнућа слепих и слабовидих особа веома важно у циљу њиховог укључивања у ширу друштвену заједницу.

На 23. Смотри стваралаштва слепих и слабовидих уметника

Србије учествовало је 14 удружења из целе земље. Своје умеће приказали су чланови удружења слепих и слабовидих из 12 градова, а то је била прилика и да се подсети на проблеме са којима се свакодневно суочавају.

Као основи проблем, слепи и слабовиди издвајају то што тешко долазе до запослења, будући да поједини послодавци и даље имају предрасуде према особама са инвалидитетом. Потешкоће се јављају и у процесу образовања и саме инклузије, подсетио је Милан Стошић.

На крају програма, Јелена Стојановић, секретар Савеза слепих Србије, уручила је захвалнице пријатељима манифестације, а победници су поред новчаних награда добили и дипломе и робне награде.

Савез слепих Србије има око 12.000 чланова, од којих су девет хиљада слепе особе, док су остале слабовиде, и окупљени су у 45 удружења.

Г. О

Спој искуства и технологије

Савремени начин живота који доноси пуно ослањања на технологију, интернет и виртуелни свет подразумева да се нове генерације одлично сналазе у њему, можда и боље него у стварном свету. Старији, с друге стране, често остају верни провереним стварима на које су навикли и имају отпор према новинама. Наша саговорница Јелена Јела Петровић из Јагодине дефинитивно није једна од тих. Ова супербака, сада већ истакнута блогерка и јутјуберка, доказује да су године само број а, како каже, на интернету је од самог почетка и одлично се сналази.

Како сте дошли на идеју да покренете свој Јутјуб канал „Бакина кухиња“?

– Укључила сам се на интернет чим се појавио и полако почела да учим. Буквално ништа нисам знала, ни миш како се држи, леви клик, десни клик, два клика. За разлику од већине из моје генерације коју не интересује интернет и не желе да науче ништа у вези са тим, мене је привукао и желела сам све да научим. Било је потребно неко време али сам то савладала и покренула форум mladostimoja.com. У то време су форуми били веома популарни, имала сам више од сто хиљада чланова и дивно смо се дружили. Међутим, с временом су форуми постајали све мање актуелни и посећени, па сам се окренула блогу (kodbakeugostima.blogspot.com) на ком сам објављивала рецепте. Често сам на Јутјубу гледала рецепте које су други снимали и постављали и мислила како бих ја многе ствари могла боље да урадим. Тако је и кренуло. Уз помоћ Гугла, туторијала, сестрића и неких млађих пријатеља, направила сам свој канал „Бакина кухиња“ који се брзо прочуо. Прве године сам имала 1.000 пратилаца, у другој години 10.000, а данас имам око 369.000 пратилаца. Поред Јутјуб канала, ту је и сајт „Бакина и декина кухиња“.

Да ли сте се некада професионално бавили кувањем или је у питању само љубав и хоби?

– Ма какви професионално! Кувала сам као и све домаћице, додуше јесам показивала љубав и склоност ка кувању још као



Јелена Јела Петровић

мала. Прве куварске савете добила сам од мајке која је стварно била врхунска домаћица и куvariца. Касније, када сам се удала и сама морала да све припремам и кувам, искуство је допринело да још више развијем своју вештину. Ја разумем да млади данас имају мање времена али све се може кад се хоће. Кад сам била млада и ја сам радила, али се подразумевало да кад дођем с посла спремим ручак за сутра. Мени је велика жеља да младе научим како да кувају домаћу храну и здраво хране себе, своју породицу и дечицу.

Где проналазите рецепте које објављујете? Да ли је реч о старим рецептима које сте наследили или их сами смишљате или прерађујете већ постојеће рецепте?

– Углавном сама осмишљавам рецепте. Кад смишљаш рецепт, то је као кад пишеш књигу, некако се све ниже, иде само од себе и све дође на своје место. Одем у продавницу и тамо саставим рецепт, у ходу. Некад изађем на интернет, на Тикток, погледам шта има од рецепата, чисто како бих добила инспирацију. Увек то што видим спремим потпуно другачије, на неки свој начин. Веома је важно да сваки дан избацам нешто различито, да би било занимљиво. Све припремам у својој кухињи, онако како су то

радиле наше маме, баке... До данас сам објавила више од 3.000 рецепата.

Сећате ли се који рецепт сте први објавили?

– Мислим да је то била нека погача или штрудла јер ипак сам ја Сремица и волим и знам да правим кисела теста. Сећам се само да је био јако лош и мутан снимак, направљен мобилним телефоном са камером од три мегапиксела. Дека је седео на столицу и снимао а ја кувала. И даље дека и ја све сами радимо, само са много бољом опремом. Имамо једну професионалну камеру, а сад смо из Америке добили и једну камерицу са огромном резолуцијом, за снимање из другог угла.

Слободно се може рећи да на помен баке Јеле већина одмах зна о

коме се ради. Како се носите са популарношћу коју Вам је овај посао донео?

– Изузетно брзо сам постала „позната“. Чим сам почела да објављујем рецепте, телевизија је почела да долази, претпостављам због мојих година. Све телевизије и новинске агенције су нас посетиле. Кад ујутру објавим рецепт, одмах га преузимају и објављују јер се зна да је то оно право, домаћински, проверено. Иначе, мене је открила „Практична жена“. После тог гостовања су уследили бројни позиви за емисије и новине: за РТС, Пинк, снимила сам рекламу за безбедност деце и младих на интернету, за неке приватне компаније, била сам заштитно лице нашег произвођача уља пет година, радила са многим великим брендovima... Поред тога сам објавила и две књиге које су разграбљене одмах, а у плану је и трећа. Волим што ме људи препознају и морам признати да ми прија. Чак ме и дечица препознају, што ми је посебно драго.

За крај, реците нам какви су планови за будућност?

– За будућност планирам само да будем здрава. Волела бих да ишколујем унуке, Алексу и Андрију, који су ми највеће богатство и за које живим. Да им помогнем и омогућим им леп живот.

Драгана Лукић Лазовић

СЕЛО ЛОКВЕ У БАНАТУ ПРИМЕР НЕГОВАЊА КУЛТУРЕ И ОБИЧАЈА

Да је више младих

Житељи села Локве у општини Алибунар, претежно румунске народности, успешним културним манифестацијама потврдили су да вредно негују традицију и обичаје својих предака. Локална основна школа одувек је била расадник фолклора, песме и игре Румуна у овом банатском месту.

У селу је недавно основана Кућа културе на чијем је челу узорни културни прегалац Даријан Лотреан који ради на omasовљењу фолклорног ансамбла. Ансамбл се иначе успешно представио на фестивалима и гостовањима у Србији, Румунији, Швајцарској и Грчкој.

– Под кровом Дома културе уредили смо простор за рад и реализацију наших културних пројеката, међутим проблем је што се данас мали број мла-



дих укључује у озбиљан рад и активност. Надам се да ћемо то превазићи. Знатну помоћ у раду пружају нам локални музичари, Месна заједница, Центар за културу, општина Алибунар, као и наши земљаци на привременом раду у иностранству. Успешно смо се припремили за Фестивал у Банатском Новом Селу а циљ

нам је да поставимо и једну нову кореографију – каже Даријан Лотреан.

Мештани Локава знају колики је значај очувања обичаја и традиције, и спремни су да наставе и верно негују богату културну ризницу припадника румунске народности код нас.

Ф. Косо



Фестивал дојни

У присуству поклоника најлепшег жанра румунске музике – дојне, петог новембра у Локвама је одржан 4. „Фестивал дојни – Златно класје“, јединствена манифестација која чува музику, фолклор, игру и обичаје Румуна на овим просторима. Културни програм је одржан на сцени Дома културе, а публика је могла да ужива у традиционалним румунским песмама.

Представили су се солисти, хор пензионера из Локава, фолклорна група ОШ „3. октобар“ и ансамбл Удружења младих Локве.

Вокалне и инструменталне солисте пратио је оркестар Националног савета румунске националне мањине.

У БАБУШНИЦИ ОДРЖАНА ДЕСЕТА ВУРДИЈАДА

Лужничка вурда – ускоро бренд

У градском парку у Бабушници 22. октобра одржана је јубиларна, десета Вурдијада, манифестација посвећена изузетном специјалитету, прерађевини од млека – лужничкој вурди. Вурда је специјалитет који се прави од првокласног планинског крављег, овчјег и козјег млека без додавања било каквих адитива и хемије.

На десетој Вурдијади учествовало је више десетина излагача, не само из Бабушнице, већ и из целе Србије. Манифестацију су отворили председница општине Бабушница, Ивана Стојичић, и председник Туристичке организације Бабушница, Милан Станковић, који је рекао да је општина Бабушница, заједно са ТО Пирот, покренула поступак заштите географског порекла лужничке вурде.

– Циљ нам је да сачувамо традицију и да омогућимо људима који производе лужничку вурду да своје производе могу да пласирају на тржиште и тако обезбеде егзистенцију – рекао је Станковић.

Жири, на чијем челу је био познати гурман Небојша Стаменовић, Неша Травка, имао је

тежак задатак да између производа 35 излагача изабере најбољу вурду. Прво место освојила је Радица Миленковић из Сурачева, друго Бранкица Ристић из Бабушнице, а треће место је припало Зори Јоцић из Камбелевца.

У националној кухињи победило је Етно удружење „Корман“, а најлепши штанд направили су ученици Угоститељско-туристичке школе из Ниша. Најмлађи учесник ове манифестације био је Марко Алексић из Ваве.

Према речима директора ТО Бабушница, Милана Станковића, ове године Вурдијаду је посетило око пет хиљада људи, а поред вурде, било је и стотинак излагача зимнице, ракије, пчелињих производа, сувенира и других занатских рукотворина.

Д. Голубовић



Чува две хиљаде експоната

Етно музеј мр Горана Јовића у лесковачком селу Мрштану сигурно је по многоме јединствен, јер се у њему чувају предмети који се готово нигде у Србији не могу наћи.

– У јесен 2016. године почео сам да прикупљам старе предмете да бих их сачувао од заборава и показао млађим генерацијама. Идеја се родила одавно, јер сам се интересовао за старе фотографије и урадио албум ученика наше школе почев од 1945. годишта, а онда и албум старих фотографија села – прича Горан Јовић, пензионисани магистар електронике.

У овом јединственем етно музеју налази се више од 2.000 експоната у три просторије, на око 150 квадрата. Јовић са поносом истиче да збирка има предмете старе и по неколико стотина година.

– Музеј обухвата предмете за кућну употребу, одевне предмете, старе алате, али и стари намештај, пољопривредне



Горан Јовић



алатке, школски и војнички прибор, као и техничке уређаје из друге половине 20. века. Скоро све предмете добио сам од пријатеља и рођака, а неке сам куповао по Србији – појашњава Јовић.

О свом музеју Јовић се стара непрекидно, јер сваки предмет мора да се очисти и попише пре одлагања. Педантно води инвентарску књигу: назив предмета, порекло, место где је набављен и име особе која је предмет посе-

довала. Тек када експонат добије идентификациони број посетиоци могу да га виде.

– Сама збирка је динамична, јер се увек нешто додаје, премешта и сређује. Највећи део налази се у таванском простору и услови нису најбољи за чување због прашине и влаге – каже Јовић, уз опаску да му је потребан већи број изложбених витрина да би премети били боље заштићени и прегледни.

За снимање филма „Било једном у Србији“, у коме је представљен Лесковац између два светска рата, „српски Манчестер“,

Село вредних мештана

Горан Јовић урадио је на рачунару породично стабло свих становника села Мрштана, које је удаљено од Лесковца пет километара. Насеље има око 300 домова, 1.500 становника и четвороразредну основну школу. Највећи број мештана ради у лесковачким фабрикама, али подоста њих се бави и пољопривредом и вредни су сточари. Поносни су и на ФК „Моравац Орион“, који се пре неколико година такмичио у Првој савезној лиги.

Јовић је позајмио један део етно музеја.

– Богаћење етно музеја се наставља, да би се сачувала наша традиција и историја и истовремено пробудила носталгија за прошлим временима код старијих посетилаца, и да би се млађи, посебно деца, заинтересовали за наше корене и традицију – прича Горан Јовић, заљубљеник у старине, планинарење и фотографске забелешке лепота Србије.

Д. Коцић

У БАЉЕВЦУ НА ИБРУ ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ ЕТНО УМЕТНИЧКОГ КЛУБА „ЧЕРЕЊСКИ“

У част деце са Косова и Метохије

Управа Етно уметничког клуба „Черењски“ из Баљевца на Ибру позвала је у госте децу из Зубиног Потока, из КУД „Мокра Гора“, да учествују на концерту који су 13. новембра приредили њима у част.

Концерт је одржан у препуној сали Дома културе у Баљевцу, а три дечја ансамбла са 60 младих извођача КУД „Мокра Гора“, које негује фолклористику старог Ибарског Колашина, наступила су са богатим репертоаром српске косовско-метохијске игре, сценским приказом „Стојан је волео Милицу“ и ватреним савременим етно плесом „Вртлог“.

Етно клуб „Черењски“ је на овом концерту промовисао и обновљену дечју Школу фолклора, са играчким и певачким ансамблом, а наступиле су и две дечје формације Плесног студија „Черењски“, које са



домаћих и међународних такмичења у земљи и региону у Баљевац доносе вредне награде и пехаре.

По завршетку концерта, управа клуба „Черењски“ и родитељи деце из Школе фолклора и Плесног студија приредили су неза-

боравно другарско вече за децу из Зубиног Потока, која су се дружила и веселила са вршњацима из Баљевца. Склопљена су и нова познанства са обостраним жељама да се што пре поново виде, у Баљевцу или Зубином Потоку.

Миле Јаснић

СТАРЕЊЕ СВЕ ЧЕШЋЕ ТЕМА У САВРЕМЕНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

Отрежњујуће али забавно

За разлику од бројних дела која на креативне начине описују авантуру и страст младости, посвећени посетиоци библиотека и књижара то знају, скоро потпуно одсуство приповести које се баве старошћу јасно је говорило о некадашњем третману ове теме. Старији су били велика потиснута и цензурисана тема друштва, оног са којим не желимо да се суочимо, а и када би долазили у фокус аутора, обично су посматрани као предмет сажалења, понекад шале.

Искуство старења које је представљано у књижевности од средине деветнаестог века до данас прешло је, дакле, пут од владајућих културних матрица где старост, као и болест, постоји на маргинама, нежељена, неретко и табу, до новог доба обликованог променама у дуговечности, новој науци о старењу, ситуираним пензијама и другим феноменима савремености. А како популација старијих расте, постаје све важније преиспитати културне моделе који одређују начин на који неко друштво види старост.

Једна од водећих теоретичарки у студијама старења, Американка Маргарет Морганрот Гулет (81), скренула је пажњу још крајем прошлог века на то да је представљање старијих и старења у медијима, али и у уметности, често стереотипно, грубо схематизовано, црно-бело. Гулет истиче постојање само два друштвено прихваћена наратива о старењу: приче о напретку или приче о паду. Приморани смо, каже она, или да јадикујемо или да славимо старост, уместо да је једноставно потврђујемо као значајан део живота. Сам наслов њене студије – *Остарели културом (Aged by Culture)* – указује на то да људи не старе само биолошки, већ је реч о комплексном процесу који је под утицајем начина на који се у одређеној култури старост доживљава и представља.



Иако сви старимо у властитим телима и на специфичне начине, у културном представљању нијансе се губе. Издвајају се само два главна наратива: онај о пропадању, по коме се старост види као доба опадања снаге и воље, и онај о успеху – о крепким и веселим сениорима који увек изнова откривају живот. Ту нема много места за приступ који је личан, персонализован, а књижевност је знатно доприносила да стереотипи опстану иако је могла бити средство у њиховом разоткривању. Јер заједничко искуство о старости у различитим друштвеним и економским околностима не само да не деле сви људи него чак ни већина.

Ипак, како рекосмо, то доба изгледа одлази у прошлост. Ако сада добро погледамо по библиотекама и књижарама, наћи ћемо бројне наслове који истражују многе мене старења – наде и страхове, носталгију и жаљење, љубав и узбуђење, као и мучна сећања, небрижно потомство, застарео поглед на свет. Неки животни/литерарни јунаци се крију у свету мрзовоље, други стрепе од степеништа и катетера и тела које отказује послушност, трећи успевају да

се суоче са страхом и пронађу радост у пензији.

Сви смо видели старост на делу и често то није леп приказ. Иако извесно не долази изненада, многи тај тренутак суочавања доживљавају као потпуно неочекиван – како рече један јунак: остарио сам и не знам како сам доспео овде. Како старе, људи имају тенденцију да померају границе животних фаза док не дође тренутак „када наша сећања надмашују наше наде, а наша прошлост надвлада нашу будућност“. Ту лежи и питање ко има ауторитет да пише о старости, односно може ли машта младог писца да надомести веродостојност субјективног искуства.

Просечан очекивани животни век је заиста био жалосна цифра за већи део људске историје, што је можда још један од разлога зашто људи нису писали књиге о старењу: није било довољно старих да испричају. Али сада када је више људи на планети старије од шездесет пет него што их има испод пет година, армија читалаца чека да сазна шта старост спрема.

Иако је одавно усвојено да бити стар није синоним за деменцију, постоји потреба,

тврде савремени писци, за подсетником остатку друштва да старост може бити време регенерације, креативности и – да употребимо један стари термин – мудрости. Они нису слепи за опасности старења, само више воле да на старост гледају позитивно и често иронично, не улепшавајући и не заборављајући да се испод ексцентричности које прате године крију неизвесност, туга и мисли о смртности.

Због тога топла препорука да време доколице и слободе, лишено лажних хитности запослених дана, користите за читање, за упознавање са себи сличнима, онима са понекад несигурним сећањем и протезама, али са специфичним вештинама које на крају покажу да никад не треба потцењивати старије.

Оптимистични наратив писца сигурно неће увек бити у складу са причом коју прича ваше тело, али можда то није поента. „Постоји само једно решење да старост не буде апсурдна пародија нашег некадашњег живота“, написала је Симон де Бовар, „а то је да и даље тежимо циљевима који нашем постојању дају смисао.“

М. Јовановић

Срећна нам осма милијарда

Свет је још млад, али је све старији: биће нас више пре него што нас буде мање

Демографи који су средином новембра обелоданили важну вест нису стопостотно сигурни у своју математику – ни данас није могуће пребројати сваку главу – али су ипак са великим поуздањем у своју методологију у уторак, 15. новембра, саопштили да је човечанство достигло нови међаш: да се тог дана родио осмомилијардити житељ планете.

Никада, наравно, нећемо поуздано сазнати ко је и где је на свет дошао тај срећник, срећница или више нових бебица (према неким изворима, реч је о девојчици рођеној у Тондоу, Манила), у сваком случају нек им је са срећом, уз жељу да им животни век буде што дужи, продуктивнији и берићетнији.

Колективно – као човечанство – до осме милијарде смо стигли само 11 година пошто смо обележили да смо прошли кроз седму. За ову прилику предочени демографски прорачуни кажу да је човечанство још младо, али је све старије, као и да ће нас бити још више пре него што нас буде мање.

Тако ће нам за следећу, девету милијарду, бити потребне 24 године, а још 25 за наредну, десету. Број после којег као цивилизација доспевамо на демографску низбрдицу је 10,4 милијарде, до којег ћемо стићи 2086.

Осам милијарди људи у различитом животном добу, различитих националности и разноврсних култура имају заједничку кућу, баш ову планету у свеколиком свемиру, а заједничко нам је и да се умножавамо по најнижој стопи популационог раста још од 1950. Колективно, живимо дуже, али су нам породице све мање, са више баба и деда него нових беба.

Средње животна доба је са 20 година 1970. данас умерено на око 30. Демографска статистика, међутим, још даје предност младости, упркос све многобројнијој старости: 53 одсто житеља света је млађе од 33 године.

Стопе рађања – број беба које данас у просеку роди жена у свом репродуктивном добу – опадају готово драматично у свим богатим државама, док и даље расту у сиромашном делу света где новорођени имају најмање изгледа да живе боље од својих родитеља.

Најновије рачунице показују да ће се до 2050. број становника у свету повећати за 1,7 милијарди, при чему ће половини тог раста допринети само осам земаља: Демократска Република Конго, Египат, Етиопија, Нигерија, Пакистан, Филипини, Танзанија и Индија.

Један од начина на који богати решавају проблем „мањка младости“ јесте и њихово примање економских миграната са глобалног југа, што међутим често решава један али ствара други проблем, у овом случају политички.

Кад год се саопштава нека глобална популациона статистика, њен пратилац је старо питање: колико људи наша планета може да издржава? Оно је први пут постављено у 18. веку, када је енглески демограф и економиста Томас Малтус изнео тезу да тадашњи темпо пораста становништва неће моћи да



На овом списку недостаје једно име: Кина, која са 2,4 милијарде становника још има титулу најмногољудније земље света. Али неће задуго – већ следеће године на том трону смениће је Индија, што је податак не само од демографске, него и од геополитичке важности.

Не може се пренебрегнути ни чињеница да више од 60 одсто светске популације живи у земљама са ниском стопом рађања, као и пратећа реалност да су старији мање динамични, мање продуктивни и зависнији од државе. У прошлој години светска стопа рађања била је 2,3 беба, што је драстичан пад у односу на средину прошлог века, 1950. годину, када је та стопа била пет. Према најновијим проценама, до 2050. овај индекс ће бити додатно смањен на 2,1.

прати адекватан пораст укупних количина хране, због чега ће завладати глад и бити покретани ратови.

Малтусово пророчанство се није обистинило: напредак у пољопривредним технологијама отклонио је кризу хране, које данас има довољно и за осам милијарди људи, али се у међувремену појавио нови проблем: због растућих економских неједнакости – све дубљега јаза између планетарног богатства и сиромаштва – данас гладује више од десет одсто светске популације.

Други планетарни проблем је однос човека према свом природном окружењу. Највећа криза данашњице су пустошне климатске промене око чијег обуздавања још није постигнут глобални консензус.

Срећна нам осма милијарда!

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА АРАНЂЕЛОВАЦ

Едукативни излет

Удружење пензионера општине Аранђеловац је низом активности обележило Међународни дан и месец старих. Између осталог, успостављена је сарадња са Агенцијом за безбедност саобраћаја Републике Србије, с циљем унапређења понашања у саобраћају лица старијих од 65 година. Стручњаци Агенције су у просторијама Удружења приказали начине понашања у одређеним ситуацијама с намером да се предупредити и избегну нежељене последице.

У договору са руководством Удружења, представници Агенције су обезбедили аутобуски превоз, те је педесетак аранђеловачких пензионера путовало на излет до Костолца и околине, где им је на лицу места приказано правилно коришћење пешачког прелаза.



Затим су посетили познато археолошко налазиште Виминацијум, као и манастир Рукумија. Излет је завршен посетом Етно селу Моравски конаци, где је организован заједнички ручак.

Овај наградни излет је организован 3. новембра и сви учесници су јако задовољни путовањем, што је уједно подстрек да се и даље спроводе и унапређују активности Удружења.

М. Миловановић

Базар здравља

Поводом обележавања месеца старих, Удружење пензионера општине Аранђеловац организовало је 12. октобра у својим просторијама Базар здравља.

Учествовали су запослени Патронажне службе Дома здравља који су присутнима мерили притисак и шећер у крви, уз лекарске савете за правилну исхрану и превенцију болести. Представници апотекарске установе одређивали су заинтересованима ниво витамина и минерала у организму, уз корисне препоруке.

Епидемиолог др Душан Вујиновић из Црвеног крста говорио је о значају вакцинације, с акцентом на сезонски грип.

Учествовала су 63 члана Удружења и сви су добили пригодне брошуре о превенцији здравља, а скуп су проpratили и локалне ТВ станице.

БЕОГРАД

Вредни Миријевци

У београдском насељу Миријево, које броји више од осамдесет хиљада становника, успешно раде два удружења пензионера: Удружење „Треће доба“ и Удружење „Златно доба“.

Удружење пензионера „Треће доба“ у Старом Миријеву има око 700 чланова, а захваљујући несебичном залагању његовог председника, Душана Матића, и одзиву великог броја донатора, успело је да реновира просторије од око 60 квадратних метара за окупљања и активности. У многобројне досадашње активности овог удружења, основаног 2012. године, спада и организовање више од стотину садржајних излета до бројних цркава, манастира и градова у Србији, са богатом културно-историјском прошлосту.

Ништа мање активни од својих „колега“ из Старог Миријева нису ни чланови Удружења „Златно доба“ у Новом Миријеву. Чланску карту овог удружења поседује око 400 пензионера. На иницијативу руководства, на челу са председником Рамисом Ибраимовим, сваке суботе и недеље они се окупљају у просторијама удружења, где се веселе уз музику и песму. Поред тога, удружење велику пажњу посвећује пружању помоћи најугроженијим члановима.

По речима оба председника миријевских удружења, и овогодишњи план активности биће у потпуности реализован. **М. Тодоровић**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА УБ

Муке са огревом

Као већина удружења пензионера, и најстарији Убљани имали су проблема са дистрибуцијом угља. Излаз су нашли с друге стране Дрине, у Републици Српској. Председник Удружења, Тихомир Цонић, жали се да им Колубарски угљенокопи нису испоручили наручене количине огрева.

– Ове године стигла је забрана за приватна лица и уз доста потешкоћа новац нам је враћен за поручени угљ. Онда смо се окренули Републици Српској, тачније рудницима у Угљевуку и Станарима. Од 600 тона половина је испоручена, и наши чланови огрев отплаћују у више рата. Међутим, проблем је што је у међувремену цена по тони достигла 17.000 динара, од првобитних 12.500. Уговорена је испорука и 60 тона пелета, који се плаћа у осам рата – каже Цонић.

Посредством ПИО Фонда 90 пензионера (од 250 пријављених), увелико користе неку од бројних бања у Србији. Републички фонд је овом удружењу определио и 325.000 динара за куповину хуманитарних пакета.



– Пакете ће добити 180 најугроженијих пензионера, са ниским примањима, а појединачна вредност пакета је око две хиљаде динара. Интересовање је превазишло очекивања – напомиње челник удружења које броји 450 чланова од око четири хиљаде пензионера колико живи у општини поред Тамнаве.

Удружење је ове године имало низ активности. Организовали су излете до Крагујевца (на слици), Сремске Митровице и на Опленачку бербу у Тополу. Захваљујући помоћи локалне самоуправе, 55 пензионера путовало је бесплатно и присуствовало традиционалној берби грожђа. **М. Ашковић**

Дружење али и финансијска подршка

Традицију да окупи најстарије чланове и приреди им част поводом месеца старих, Удружење пензионера града Краљева није прескочило ни овог 31. октобра. Наиме, као завршну манифестацију, за чланове старије од 90 година, затим брачне парове са „стажом“ дужим од 60 година и оне који пензију користе више од 40 година организовали су још једно у низу лепих дружења (на слици).

Ручак у пријатној атмосфери одржан је у ресторану „Стари Врачи“. Присутни, али и они који су из неког разлога изостали потпомогнути су и новчано.

– По две хиљаде динара ове године добило је 176 пензионера. Нису могли сви да дођу, што због здравственог стања, крсне славе или неког трећег разлога, већ је дошло њих 90. Придружио нам се и Црвени крст и поделио неколико пригодних пакета – рекао је за „Глас осигураника“ Ратомир Дробњак, председник овог удружења које броји око 16.000 чланова и постоји пуних 76 година.

Сазнајемо да најстарија пензионерка има 99 година, да најдужи брак траје дуже од шест деценија и закључен је 1959, а да је једна суграђанка право на пензију стекла још 1967. године.

Председник Дробњак истиче да то није једина прилика у години када пензионери



примају помоћ од свог удружења, већ се то дешава више пута годишње. Некада су то поклон пакети са средствима за хигијену и намирницама, а некада новац. Тако је, наводи Дробњак, у мају за ту сврху подељено милион динара, а током новембра 487 пакета. И ускоро их очекује нешто слично.

– Одлучили смо да пред Нову годину поделимо пет милиона динара, такође неповратно. Месни одбори ће, сходно броју пензионера на својој територији и висини њихових примања, даље распоредити средства особама са најнижим примањима па ће неко добити 1.000, неко 2.000, неко 3.000 динара – најављује Ратомир Дробњак.

Да брину за своје чланове и да за њих нема глади и зиме говори и чињеница да Удружење пензионера града Краљева помоћ усмерава и кроз позајмице намењене за огрев, куповину намирница, беле технике.

– Нашим пензионерима дајемо могућност да подигну зајам у износу од 10.000 до 100.000 динара, на период од шест до десет месеци. Ове године смо обезбедили 200 милиона динара за позајмице из сопствених средстава, а све што радимо финансирамо од наше чланарине – закључује наш саговорник.

Марија Симовић-Максимовић

ПИРОТСКИ ПЕНЗИОНЕРИ У АКЦИЈИ ПОШУМЉАВАЊА

Допринос екологији

Надлежни из Градске организације пензионера крајем октобра организовали су акцију пошумљавања голети – брда Божурато, недалеко од Пирота. Учествовало је тридесетак пензионера, а акција је реализована уз стручну помоћ „Србијашума“ у Пироту, који су дали 600 борових садница. Акцију пошумљавања водили су инжењер шумарства Дарко Ђорђевић и др Грана Тодоровић-Ранчић, председница Секције за екологију и здравство при Градској организацији пензионера.

Аутобус је путнике акцијаше довезао на три километра од

циља, а одатле су ишли пешице до одредишта, и успут скупљали бачени отпад. Иначе, ово није ништа ново јер је пракса надлежних у ГОП Пирот да сваки излазак у природу буде макар накратко усмерен ка екологији.

Јован Николић, председник Градске организације пензионера Пирот, похвалио је сарадњу са „Србијашумама“, и најавио да ће она убудуће бити још боља и садржајнија.

Вредне руке пензионерки и пензионера, под будним оком докторке Гране и инжењера Дарка, спретно су садиле младице борова, па је ова акција



пошумљавања оцењена као веома успешна.

– Веома корисна акција, а овај акцијашки дан је један од најбоље осмишљених пензионерских дана – поручили су многи пензионери.

Када је окончан овај својеврсни друштвено-корисни рад, почела је забава. Уз звуке хармонике и песму, дружење је завршено на најлепши начин.

С. Панакијевски



ПУ НИШ

Весело дружење

Пензионери Полицијске управе (ПУ) Ниш 6. новембра су обележили 44 године постојања свог удружења. Слављу су присуствовали представници тринаест пензионерских удружења Полицијске управе из читаве Србије.

– Треба напоменути, како кажу многи у Србији, да Ниш користи само два падежа, па је посебну пажњу привукао рецитал из старог Ниша који је говорио наш колега Тома Марковић – каже председница нишког удружења, Живана Спасић.

Веселе је трајало до 19 часова када су многи гости због дужег путовања морали да крену, уз велике похвале организатору.

Посебно изненађење био је ненајављени долазак трубача, без којих у овом делу Србије весеље не може проћи. Скуп су пропратили и локални медији.

Г. О.



ЛЕСКОВАЦ

Концерти за памћење

Фолклорна секција КУД „Пензионер“ Удружења пензионера града Лесковца обележила је 18 година успешног рада. Група ентузијаста формирала је 2004. године играчко-певачку групу трећег доба, углавном од некадашњих чланова лесковачког КУД „Абрашевић“.

Секција, која је доскора носила име „Сава Чокот“, по једном од оснивача, данас броји око педесет активних играча, има сопствени оркестар, инструменте и технику за наступе.

Концертом за памћење, у друштву гостију из Јабланичког округа и из Бугарске и Северне Македоније, секција је обележила „пунолетство“ у лесковачком Дому пензионера. Сплетом награђених игара са претходних такмичења присетили су се помало заборављених кореографија, али и изворних песама тога краја. Заслужни појединци добили су признања.

– Било је прелепо, наврла су сећања и покоја суза. Сетили смо се бројних успешних наступа и зарекли се да ћемо тако наставити и убудуће – рекла је Весна Ђорђевић, уметнички руководилац секције и КУД „Пензионер“, који је иначе ове године био победник 13. међународног фестивала фолклора старијих у Лесковцу.

Т. С.

ТРСТЕНИК

Ново руководство

На седници изборне Скупштине Општинске организације пензионера у Трстенику изабрани су нови председник, потпредседник и чланови Извршног и Надзорног одбора Организације. Верификовани су и мандати функционера у сеоским месним организацијама. Уместо досадашњег председника трстеничких пензионера Миленка Вучковића, за новог председника изабран је Бранислав Лазаревић (на слици) а за потпредседницу Верица Пецић.



– Трудићу се да са осталим функционерима у Организацији оправдам очекивања. Покушаћемо да повећамо број чланова, да их укључимо у активности, дружења. Наставићемо и даље успешну сарадњу са локалном самоуправом, са Домом здравља, Црвеним крстом, Центром за социјални рад и другима у циљу што боље реализације планираних активности – рекао је нови председник Бранислав Лазаревић, и захвалио свима на указаном поверењу.

Већ у јануару наредне године кренуће упис чланова за огрев, а у плану су и дружења и остале активности, у договору са члановима Организације.

Д. И.

ВРАЊЕ

Севап је мерак

У Врању је завршена двомесечна хуманитарна акција пружања помоћи социјално најугроженијим пензионерима под називом „Севап је мерак“, коју су покренули и организовали Женски солидарни фронт и Центар за медијску транспарентност и друштвену одговорност.

Захваљујући људима добре воље, 400 пакета хране добили су најсиромашнији пензионери Врања и Врањске Бање.

Пакете са основним животним намирницама обезбедили су трговински ланци, бакалнице, врањска јавна предузећа, институције и појединци. Председница Женског солидарног фронта у Врању Милица Анђелковић Јовановић саопштила је да је вредност донација премашила десет хиљада евра.

У току волонтерске кампање „Севап је мерак“ људи трећег доба на граници сиромаштва, старији од 65 лета, добили су на поклон јестиво уље, шећер, брашно, пиринач, тестенине, пасуљ, конзервирану храну, кекс и чај.

В. П.



ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Годишњица Удружења пензионера

Удружење пензионера из Великог Градишта обележило је 22. октобра 49 година постојања. Тим поводом у ресторану „Ледерата“ у Градишту окупило се 370 гостију из 23 удружења пензионера, активна жена, инвалида рада.



Програм је отворила дечија секција фолклорног ансамбла Културног центра из Великог Градишта, а затим је госте поздравила председница Удружења Љиљана Драгишић која им је пожелела добродошлицу и пријатно вече уз дружење и музику.

Г. О.

БЕЛО БЛАТО

У 93. години чита и шије без наочара

Марија Шипош (93, на слици) најстарија је жена у Белом Блату. Ово живописно банатско село, окружено водама, веома је атрактивно за туристе, а ту је и надалеко познат рибњак Ечка. Бело Блато је познато и по производњи украсних и употребних предмета од трске.



Марија је у раној младости, већ у четрнаестој години, села за шиваћу машину. Данас, у 93. години живота, једина је жена која шије за мештане, па и шире. Раније је шила венчанице за младенце, а данас највише шије хаљине женама које носе црнину. Мада село лагано одумире, Марију здравље још добро служи, па редовно прочита дневну штампу, и то без наочара.

И. П.

ГОИР ШАБАЦ

Текеришки пешкир у Јапану

Када је делегација из Шапца предвођена градоначелником, Александром Пајићем, посетила Јапан, понели су и четири изаткана текеришка пешкира, поклон Фуџими, граду побратиму.



Подсетимо да су текеришки пешкир, као и пешкири шабачког краја заштићени географском ознаком порекла, сертификовани су као производи старих заната од Министарства привреде и налазе се на Међународној листи културне материјалне баштине (једини из Србије).

Градска организација инвалида рада Шабац (ГОИР) и њихова ткачка радионица дали су велики допринос да се препозна вредност ове рукотворине нашег краја.

– Задовољство је што је текеришки пешкир увршћен у протоколне поклоне високом званичницима у земљи и иностранству. Захваљујемо граду и управи што ће текеришки пешкир и прича о девојачкој спреми, моралу српског војника, сведочити о непролазности и сачувати трајну вредност од заборава, те тако дати одговор нашим младима на питање „Ко смо ми?“ – поручују из ГОИР Шабац.

Г. О.



МЕДВЕЂА

Акција за уштеду енергената

Следећи препоруке Владе Републике Србије у вези са уштедом енергената, Удружење пензионера општине Медвеђа је од сопствених средстава купило огревно дрво за грејну сезону и организовало акцију сечења дрва за потребе клубова Удружења пензионера на територији општине Медвеђа (Леце, Сијаринска Бања, Газдаре и др.).

Чланови удружења пензионера, иако у поодмаклим годинама, са задовољством су прихватили да учествују у овој акцији и пружили свој допринос у сечењу огревног дрвета. Грађани општине Медвеђа су поздравили овај потез Удружења пензионера и придружили се акцији.

Из Медвеђе апелују на све грађане Србије да организују овакве и сличне акције, тамо где је то могуће, у циљу уштеде струје.

К. Д.



ДЕСЕТИ „ДАНИ ВОДЕНИЦЕ” У ВУЧЈУ КОД ЛЕСКОВЦА

Качамак или палента – дилема гурмана

У лесковачкој варошици Вучје одржана је десета пољопривредно-туристичка манифестација „Дани воденице”. Пред старом Јовкином воденицом на десној обали Вучјанке окупио се велики број старих воденичара и још већи број гурмана заљубљених у јела од кукурузног брашна.

Између два светска рата на овој брзој планинској реци у подножју Кукавице млеко је 18 од камена озиданих воденица. Јовкина воденица, стара више од век и по, и данас меље „без грешке”, а Славиша Митић и Јосиф Станковић су последња двојица власника ове старе воденице.

Чувена је вучјанска пројара испод сача са тврдим овчјим сиром, па качамак са младим сиром или палента са овчјим млеком. Шта прво појести, дилема је са којом су се „озбиљно” суочили гурмани, посетиоци десете, јубиларне манифестације коју успешно организује локални Дом културе из Вучја уз свестрану помоћ локалне самоуправе града Лесковца.

Отварајући манифестацију, градоначелник Лесковца Горан Цветановић истакао је



значај бржег развоја лесковачког Поречја.

– У реновирање и доградњу саобраћајнице од Лесковца до Вучја уложено је око 400 милиона динара. Из буџета града издвојили смо значајна средства за подстицај примарне пољопривредне производње с намером

да што више младих остане на селу – нагласио је Цветановић.

Директор Дома културе из Вучја Братислав Станисављевић истакао је и туристичке могућности овога краја.

– Планина Кукавица, река Вучјанка и средњовековни Скобаљићев град, стара хидроелектрана и уређено купалиште још су неискоришћени мамац за туристе. Надамо се да ће ова манифестација, као и друге две – „Дани крушке” и „Дани вишње” привући још већи број посетилаца у Вучје, али и отворити нове могућности за пласман домаће здраве хране – нагласио је, између осталог, Станисављевић.

На „Данима воденице” у Вучју узгајивачи кукуруза имали су прилику да чују и савете пољопривредних стручњака из Лесковца о гајењу и заштити ове житарице.

Иначе, у атарима села око Вучја, у лесковачком Поречју, све већи број ратара одлучује се за сетву белог кукуруза, за који кажу да је идеалан у припреми паленте и качамака.

Томислав Стевановић



Пријава предузетника на осигурање

? В. Т., Београд: Извршили смо регистрацију предузетника у АПР-у. Како можемо да проверимо да ли је извршена пријава на обавезно социјално осигурање?

Одговор: Након доношења решења о упису у регистар предузетника, Агенција за привредне регистре по службеној дужности електронски доставља пријаву на осигурање за предузетника. Уколико је самостална делатност регистрована из радног односа, не врши се пријава јер је осигурање по основу запослења приоритетно осигурање.

АПР подноси пријаву само за предузетника, док за оста-

ле запослене, уколико их има, пријаву на осигурање подноси предузетник као послодавац.

Листинг М4 са подацима о пријавама, одјавама стажу и зарадама можете да преузмете уз личну карту на увид у филијали ПИО, а истовремено можете да поднесете и захтев за издавање пин кода да бисте своје податке могли да проверавате преко електронског сервиса на сајту Фонда ПИО www.pio.rs.

Најнижи износ пензије

? А. А., Бор: Моја мајка је недавно добила решење о инвалидској пензији, а износ пензије је обрачунат за девет година радног стажа у Србији. Из Хрватске се чека решење. Сразмерни износ пензије у Србији је изузетно мали. Наше питање је зашто јој се не исплаћује најнижи износ пензије у Србији?

Одговор: Право на најнижи износ пензије припада осигуранику који оствари право на старосну, превремену старосну пензију или инвалидску пензију, ако је његова пензија нижа од најниже пензије гарантоване законом.

Почев од исплате пензија за новембар 2022. године, тај износ је 18.404,58 динара. С обзиром на то да Ваша мајка има остварен стаж и на територији друге државе, није јој одређена исплата пензије у најнижем износу јер је потребно

да се и у другој држави оконча поступак и донесе решење. Уколико Ваша мајка добије негативно решење из Републике Хрватске, имаће право на исплату најнижег износа пензије у Србији. Ако буде остварила право на пензију и у Хрватској, од збира ове две пензије зависиће право на гарантовани најнижи износ пензије. Ако у збиру не прелази износ најниже пензије у Србији, Ваша мајка може поднети захтев за исплату разлике до најнижег износа пензије у Србији.

Није могуће докупити стаж

? М. Н., Крагујевац: Рођена сам 1963. године и имам дванаест и по година стажа. Тренутно нисам у радном односу. Да ли могу да докупим недостајући стаж до 15 година да бих могла да остварим право на пензију? Колики је сада најнижи загарантовани износ пензије?

Одговор: Према важећим прописима о пензијском и инвалидском осигурању, није могуће докупити стаж, односно није могуће једнократном уплатом доприноса надоместити стаж до услова за пензију.

Можете да поднесете захтев за стицање својства осигураника по члану 15 Закона о ПИО и сами уплаћујете допринос. Доприноси се плаћају месечно

на основицу коју сами одаберете од 13 понуђених и Ваша је одлука колико ћете временски да уплаћујете допринос. Детаљније информације о овом осигурању, као и износи основица и доприноса објављени су на сајту Фонда.

Законски најнижи износ пензије од исплате пензија за новембар 2022. године износи 18.404,58 динара.

ВИ ПИТАТЕ
„ГЛАС
ОСИГУРАНИКА“
ОДГОВАРА



Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Право на пензију деце несталих лица

? С. Б., Градиште: Интересује ме да ли моје дете има право на породичну пензију од оца за време школовања. Наиме, отац мог најстаријег детета је нестало пре скоро пет година. Нестали је радио у државној фирми, дакле има стаж осигурања. Дете има 17 година и редовно се школује. У категорији смо породице са једним родитељем. Да ли деца несталих лица имају право на пензију док се школују?

Одговор: Према Закону о ПИО, право на породичну пензију се стиче само по смрти осигураника односно корисника пензије.

Фонд ПИО не може да покрене

поступак о остваривању права на породичну пензију без доказа о смрти, тј. приложеног извода из књиге умрлих, а на основу Ваше изјаве да је особа нестала.

Рефундација зараде инвалидима рада

? С. Ј., Ниш: Интересује ме да ли Фонд ПИО врши рефундацију накнаде зараде инвалидима рада друге и треће категорије.

Одговор: Фонд врши рефундацију накнаде зарада инвалидима рада друге и треће категорије инвалидности на основу испостављеног захтева за рефундацију од стране послодавца.

На основу захтева и пратеће документације, ценећи испуњеност услова, Фонд ће извршити рефундацију трошкова послодавцу који је исплатио новчане накнаде запосленим инвалидима рада.

Запошљавање страних држављана

? Б. Н., Ваљево: Шта је потребно од документације за пријаву на осигурање, по основу радног односа, страног држављанина – нерезидента?

Одговор: За пријаву на осигурање страног држављанина потребна је дозвола за рад коју издаје Национална служба за запошљавање, затим уверење Министарства унутрашњих послова о додељеном евиденционом броју за стране држављане, пријава сталног/привременог пребивалишта/боравишта у Републици Србији и уговор о раду.

Пријава се подноси електронски преко портала Централног регистра.

Јединствена пријава подноси се најкасније пре ступања запосленог лица на рад. Ако је прошао рок за подношење пријаве на осигурање, послодавац је дужан да надлежној филијали ПИО поднесе захтев за утврђивање својства осигураника.

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ТИХО ШУМИТИ	ДРЖАВА У ЕВРОПИ	МЕСТО У СРБИЈИ	НА ТАЈ НАЧИН	ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ	ИЗРАСТИ, ПОРАСТИ	ВРСТА МЕДИТЕРАНСКЕ БИЉКЕ
ШЕСТИ ДЕО ЦЕЛОГА							
БУНА, ПОБУНА							
ВРСТА ПТИЦЕ							
ДЕО ВОЈНИЧКЕ ОДЕЋЕ							
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ БЕКУТЕ				ОСТРВО ЈАДРАНА			
				ОЗНАКА ШПАНИЈЕ			
ЦРТИЦЕ У ПИСАЊУ					ОЗНАКА ЗА ТОНУ		СТАНОВНИЦА АТИКЕ
					ОЗНАКА ЗА ВРАЊЕ		
ИСТОК-ЈУГО- ИСТОК (СКР.)				ПРЕКО (ЛАТ.)			
				РЕКА У ИТАЛИЈИ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПРВО СЛОВО		ПРИМЕР (СКР.)			ТЕМПЕРАТУРА	
	ВРСТА ВЕТРА		ИЗДАНАК ДРВЕТА			ВУЛКАНСКА МАСА	
ОЗНАКА РЕОМИРА		ОЗНАКА ЛОЗНИЦЕ			СИМБОЛ ЛИТИЈУМА		
		ЗБИРКА КАРТИЦА			ДЕО КУЋЕ		
ГРАД У ИЗРАЕЛУ				КАРТАШКА ИГРА			
				22. СЛОВО АЗБУКЕ			
СТЕГ, БАРИЈАК							
БАШТА				ЈЕЗЕРО У ТУРСКОЈ			
				КАМЕН (ПЕШ.)			
ПОСТОЈБИНА ОДИСЕЈА						ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
						ШКОЛСКИ ПРИБОР	
ЖЕНСКО ИМЕ							
ОСНОВНА ТАРИФА (СКР.)			ТИШИНА, СПОКОЈ				ОКВИР СЛИКЕ
			РЕКА У РУСИЈИ				
ПРАВИЛАН НИЗ, ПОРЕДАК				ПЛАНИНА У СРБИЈИ			
				СИМБОЛ ЛАНТАНА			
ВИТИЧАСТА ЗАГРАДА У ПЕСМИ							
ЖЕНСКО ИМЕ					ЗАПРЕЖНИ ПРИБОР		

ОСМОСМЕРКА

Б	Н	Д	Р	У	Р	Н
А	Ж	И	З	А	И	А
Б	Ј	Р	Л	Р	В	Р
А	Н	И	Ц	К	А	В
О	Б	Г	С	И	Л	А
Д	Ј	Е	З	И	К	Г
Р	Р	Н	Ц	Ц	М	Г
Б	А	Т	И	Е	Р	Е
М	А	Ј	К	А	Д	Е
В	А	Р	Н	И	Ц	А
А	П	А	У	Н	В	Ј
Г	Т	Ј	У	Т	Р	О
А	Т	С	И	Л	Г	Б

Наведене речи треба пронаћи у лику осмосмерке. На крају ће остати четири слободна слова, која читана редом дају назив једног цвета

АБЕЦЕДА, АКЦИЈА, БАБА, БАРУТ, БОЈА, БРДО, БРЕСКВА, ВАКЦИНА, ВАГА, ВАРНИЦА, ГАВРАН, ГЛИСТА, ГРАНАТА, ДИРИГЕНТ, ЕМИСИЈА, ЗРНО, ИКРА, ЈЕЗИК, ЈУТРО, КЛИН, КЛАВИР, МАЈКА, ПАУН, СИЛА, СУНЦЕ, ТКИВО.

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Власник, газда, 2. Помоћник на факултету, 3. Опстајање, битисање, 4. Кошара, корпа, 5. Запаљење жлезде, 6. Оздрављење, опоравак.

РЕШЕЊЕ - СКАНДИНАВКА: шестина, устанак, штакара, копоран, Ана, Ил, тире, т. ији, виа, р. пп, т. р, ло, ли, Ака, тач, застава, врт, Ван, Итака, к, Горанка, от, мир, ред, Цеп, акафа, Цана, ам. ОСМОСМЕРКА: ружа, МАГИЧНИ ЛИК: гостопар, асистент, опстанак, котарца, адегинитис, сацаија.

Да ли сте знали ...



– да је најстарија и по многима најлепша пећина у Србији, Ресавска пећина, протеклог месеца обележила 60 година од открића и 50 годи-

на од прве посете туриста? За пећину су од давнина знали пастири који су се скривали у њој током невремена, заједно са стадима оваца, а онда је 1962. један пастир показао пећину планинарима из Свилајнца.

– да је Ресавска пећина стара око 80 милиона година, а да су најстарији украси у њој формирани пре 45 милиона година? Украси су настали растварањем калцијум-карбоната и њихова боја зависи од минерала кроз који прође вода. Најдоминантнија боја у пећини је црвена, затим жута и бела.



– да је ова пећина заштићен споменик природе и спада у категорију добара националног значаја? Налази се у источној Србији на надморској висини од 483 м. Од Деспотовца је удаљена 20 км, од Београда 152. Називају је још и Дивљаковачка пећина по крашком пољу на чијем је ободу.

– да је, иако је Ресавска пећина дуга 4,5 км, истражено само 2,8 км, а посетиоцима је омогућен приступ у око 800 м истраживачког простора? Простире се на четири нивоа, а делови прва два су уређени за посетиоце. У горњој галерији постоје четири сале: Дворана спојених стубова или колонада, Дворана кошница, Лоби историје, Кристална дворана, а у доњој су за посетиоце отворене тзв. Концертна дворана или Дворана за статуе, дворана Бобан, Корални канали и дворана Кепин.



– да је Ресавска пећина прва пећина у Србији која је припремљена за туристе? Без обзира на годишње доба температура у њој је константна, седам степени Целзијусових, док је влажност ваздуха врло висока и варира од 80 до 100 одсто. У пећини живи 28 врста слепих мишева али су они потпуно безбедни.

– да унутрашњост пећине обилује бројним и разноврсним каналима, галеријама, стубовима, сталагмитима, драперијама и окамењеним водопадима? Неки



од најпознатијих „кипова“ су стуб од 12 м који се зове Мајка са дететом, настао од црвеног кристала, осим „лица“, која су бела, као и два сталагмита у пару названих „баба“ и „деда“.

Осветљење

Акти добре воље су најбољи акти.

Кога скинете с врата, не остављајте пред вратима.

Ако сумњате у све и свакога, не изумијајте себе!

Кад не знате шта ћете са собом, засуците рукаве.

Ко има светла у себи, и другима осветљава пут.

Пеко Лаличић

Лековите мисли

Све вам ту пише црно на бело. Немојте да ме фарбате.

Пензија ми је и даље лична. Али није прилична.

Његова љубав према послу је платонска.

Највише је запослен онај који пресица из шупљег у празно.

Кад нема читалаца, књиге нам листају „књишки мољци“.

Душан Старчевић

Изабаците песимизам

Некима не одговара ниједно друштвено уређење, јер нису уредили сопствени живот.

Шта му вреди што га посао испуњава, кад му је новчаник празан.

Живимо у озбиљном друштву. Ником није до смеха!

Иако његов таленат нема цену, он га продаје у бесцење.

Трезвени и пијанци имају нешто заједничко! Често не знају шта причају.

Не морате да уносите оптимизам у свој живот. Само из њега избаците песимизам.

Невен Шијаков



Иван Лазаревић

Кошуља и капут

Кошуља је човеку ближа од капута, али даља од поткошуље.

У мом селу је рођено неколико доктора наука. Оно нема само основну школу.

Ко високо лети, мање види.

Кад ћутим, нико не зна шта бих рекао. Ни ја.

Бог ће га знати да ли Бог стварно све види.

Милен Миливојевић

Живот је шах

Што нас више притискају, све смо бољи, као пеглана кобасица.

Новчаник ми је као проточни бојлер.

Организујемо луд провод, за паметне нема места.

Живот је као шах. Увек ме насамари неки коњ.

Све видим. Правим се да не видим.

Сви смо равноправни, али мора да се зна газда у кући.

Радомир Станојковић